

บทที่ 4

วิเคราะห์อำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายล้มละลาย ในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

กฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้ถูกบัญญัติขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2542 เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ความช่วยเหลือบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงิน เพื่อให้บริษัทนั้นต้องหยุดหรือเลิกประกอบกิจการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานในบริษัทนั้น รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม มีการว่างงานเกิดขึ้นเนื่องจากการจ้างงานลดลง รายได้โดยรวมของประเทศลดลงเพราะสูญเสียฐานการจัดเก็บภาษี นอกจากนี้ในกรณีที่บริษัทดังกล่าวต้องปิดกิจการ ความสูญเสียยังขยายขอบเขตไปถึงภูมิปัญญาของสังคม ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของผู้ปฏิบัติในบริษัทกระจายไม่อาจพัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้น แต่หากบริษัทนั้นกลับมีสภาพที่สามารถดำเนินธุรกิจต่อได้ หรือสามารถแสวงหาผลกำไรต่อไปได้ก็ย่อมมีผลดีต่อทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รัฐจึงได้บัญญัติกฎหมายที่จะรองรับการให้ความช่วยเหลือแก่บริษัทที่มีความสามารถในการประกอบธุรกิจแต่ขาดสภาพคล่องทางการเงินให้สามารถดำรงอยู่ได้โดยการแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ในหมวด 3/1 กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ตั้งแต่มาตรา 90/1 ถึงมาตรา 90/90 ไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

กฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป เนื่องจากกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นกฎหมายเอกชน และกฎหมายมหาชนที่มีโทษทางแพ่งและทางอาญาในฉบับเดียวกัน กฎหมายฟื้นฟูกิจการนอกจากจะมุ่งให้ความช่วยเหลือแก่บริษัทที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินแล้ว ในกรณีที่บริษัทหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในกระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยไม่สุจริตและอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่

บุคคลใดแล้ว กฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้บัญญัติบทลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ไว้ในมาตรา 90/80 ถึงมาตรา 90/89 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เพื่อเป็นการป้องกันและลงโทษผู้ที่อาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด หรือเพื่อหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายแก่ตนหรือผู้อื่น ความผิดอาญาในส่วนนี้กฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิดต่อส่วนตัว ดังนั้นจึงต้องถือว่าความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน เมื่อเกิดการกระทำความผิดปรากฏขึ้นพนักงานสอบสวนจึงสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีการร้องทุกข์กล่าวโทษก่อนตามมาตรา 121 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ มาตรา 90/90 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 บัญญัติให้ลูกหนี้ เจ้าหนี้ เป็นผู้เสียหายในความผิดตามความในหมวด 3/1 ตั้งแต่มาตรา 90/80 ถึงมาตรา 90/88 เป็นผลให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ยังสามารถฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเองโดยตรงตามมาตรา 29 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในฐานะเป็นผู้เสียหาย หรืออาจร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนตามมาตรา 123 และมาตรา 124 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้เช่นเดียวกัน รัฐ คือพนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีอาญาได้ด้วย

1. ความทับซ้อนของอำนาจสอบสวนคดีอาญา

เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการระหว่างเจ้าพนักงาน-
พิทักษ์ทรัพย์กับพนักงานสอบสวน

การสอบสวนเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาและเป็นกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนก่อนฟ้องคดีซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญเนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมทั้งปวงที่รวมทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมในขั้นนี้เข้าไว้ด้วยกันเป็นการรวบรวมรายละเอียดทั้งหมดของคดีและคำให้การของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งจากผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและพยาน จัดทำเป็นสำนวนส่งให้พนักงานอัยการเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดต่อไป การดำเนินการต่าง ๆ จึงต้องมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี

มีความรอบคอบและรัดกุมเพื่อให้ได้รายละเอียดเพียงพอ และให้ได้ความกระจ่างไม่ว่าจะเป็นผู้กล่าวหา พยาน ผู้ถูกกล่าวหา ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของคดี และเพื่อให้สามารถขยายผลไปถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้นผู้ที่ทำการสอบสวนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่ใช่เพียงความชำนาญเฉพาะด้านการสืบสวนจับกุมแต่เพียงอย่างเดียว จะต้องทราบข้อมูล สถิติ กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการป้องกันการกระทำความผิด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนถือเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจำแนกออกเป็น 2 หน่วยงาน คือ

- 1) หน่วยงานฝ่ายปกครอง
- 2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

หน่วยงานอื่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมศุลกากร กรมป่าไม้ ฯลฯ โดยให้มีอำนาจในการป้องกันและปราบปราม อำนาจในการสืบสวนจับกุม รวมไปถึงอำนาจในการสอบสวนด้วยโดยอาจมีอำนาจทั้งหมดหรือมีเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง รูปแบบอำนาจสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาที่เจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นใช้ปฏิบัติกันเป็นรูปแบบใหญ่ ๆ คือ กฎหมายบัญญัติให้เป็นพนักงานสอบสวน กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน และกฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้เช่นเดียวกับพนักงานอัยการ¹

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 160 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในระหว่างดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย ถ้ามีเหตุควรเชื่อได้ว่าลูกหนี้หรือผู้หนึ่ง-ผู้ใดได้กระทำความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาคด้วย” และพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 160 วรรคสองบัญญัติว่า “ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นว่าไม่ควรฟ้องซึ่งแย้งกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้ส่งสำนวนไปยังอธิบดี-

¹ปณิศา อนุวัตรคุณธรรม, เรื่องเดิม, หน้า 18.

กรมอัยการเพื่อสั่ง” คำว่า “ด้วย” ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 160 วรรคแรกทำให้เกิดความเห็นที่ขัดแย้งกันว่าเมื่อเกิดการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการฐานใดฐานหนึ่งขึ้น ผู้ที่มีอำนาจทำการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวจะเป็นพนักงานสอบสวนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดระหว่างพนักงานตำรวจ กับ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เมื่อพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจทำการสอบสวนความผิดอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการของลูกหนี้และ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็เป็นพนักงานสอบสวนในความผิดนั้นด้วยเช่นกัน การที่ มาตรา 160 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ไม่ได้บัญญัติตัดอำนาจสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายไว้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพียงผู้เดียว เป็นผลให้การกระทำตามกฎหมายพื้นฟูกิจการกรรมเดียวแต่มีเจ้าพนักงานของรัฐมากกว่าหนึ่ง หน่วยงานทำหน้าที่อย่างเดียวกันซ้อนกันอยู่ ทำให้เกิดปัญหาความทับซ้อนของอำนาจ สอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการของลูกหนี้และยังเป็นปัญหาถกเถียงกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐผู้มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนคดีเกิดขึ้น ทั้งนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2548 ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้บริษัท อาร์.เค.นิโกะ พื้นฟูกิจการ ภายหลังจากที่บรรดา เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว ระหว่างผู้ทำแผนจัดทำแผนพื้นฟูกิจการ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผน ได้มีเจ้าหนี้รายหนึ่งยื่นคำร้องทุกข์ต่อ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนความผิดอาญาตาม มาตรา 90/80 โดยร้องทุกข์ว่าเจ้าหนี้รายนั้นยื่นคำขอรับชำระหนี้เป็นเท็จ ซึ่งขณะนั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ สำนักพื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กรมบังคับคดี ได้ทำความเห็น ตามระเบียบ และคำสั่งกรมบังคับคดี เสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูง ตามลำดับชั้น โดยผู้บังคับบัญชาลำดับสูงได้มีความเห็นให้ส่งเรื่องไปยังพนักงาน สอบสวนคดีพิเศษ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงได้มีหนังสือส่งถึงกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม เพื่อขอให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษทำการสอบสวนความผิดอาญา ที่เจ้าหนี้ได้ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้มี หนังสือตอบกลับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็มีฐานะเป็น พนักงานสอบสวนในความผิดอันเกี่ยวกับกฎหมายพื้นฟูกิจการ ตามมาตรา 160 แห่ง พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เช่นกัน แต่เนื่องจากภายหลังศาลมีคำสั่งไม่

เห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูฟื้นฟูกิจการของบริษัท อาร์เคนิจิโกะ และได้มีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของบริษัท อาร์เคนิจิโกะ และภายหลังเจ้าหนี้ได้มายื่นคำร้องขอถอนคำร้อง-ทุกข์เพื่อไปดำเนินการทางศาลด้วยตนเอง ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่ทำให้ผู้เขียนนำมาศึกษาวิจัยว่า แท้จริงแล้วอำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใด

เพื่อให้กระบวนการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาในคดีฟื้นฟูฟื้นฟูกิจการเป็นเอกเทศ ไม่ทำให้ประชาชนต้องเกิดความสับสนต่อกระบวนการยุติธรรม และเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้เป็นธรรมสมเจตนารมณ์มากยิ่งขึ้น จึงต้องวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดสมควรทำหน้าที่ในการสอบสวนความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟื้นฟูกิจการ โดยเปรียบเทียบระหว่างอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ สำนักฟื้นฟูฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กรมบังคับคดี ในการวิเคราะห์ว่าเจ้าหนี้ของรัฐหน่วยงานใดเป็นพนักงานสอบสวนตามมาตรา 123 และมาตรา 124 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาในคดีฟื้นฟูฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ในเบื้องต้นจึงต้องวิเคราะห์ก่อนว่า ความผิดอาญาในคดีฟื้นฟูฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มีลักษณะอย่างไร มีลักษณะแตกต่างจากลักษณะของความผิดอาญาทั่วไปอย่างไร ดังนี้

1.1 ลักษณะความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

การกำหนดฐานความผิดในการดำเนินกระบวนการเพื่อฟื้นฟูฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้สามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้เป็น 4 กลุ่มด้วยกัน ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มความผิดของการแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ ตามมาตรา 90/80 มาตรา 90/81 มาตรา 90/84 (4)

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มของการกระทำผิดหน้าที่ มาตรา 90/82 มาตรา 90/83 มาตรา 90/84 มาตรา 90/88

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มของการให้และรับสินบน มาตรา 90/85 มาตรา 90/86

กลุ่มที่สี่ เป็นกลุ่มของการเปิดเผยความลับที่ตนได้มาในหน้าที่ มาตรา 90/87

1) ความผิดตามมาตรา 90/80 “ผู้ใดยื่นคำร้องขอตามมาตรา 90/3 หรือแบบแสดงความประสงค์จะเข้าประชุมเจ้าหนี้เพื่อเลือกผู้ทำแผนตามมาตรา 90/22 หรือคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามมาตรา 90/26 วรรคสาม อันเป็นเท็จในสาระสำคัญซึ่งอาจทำให้ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ผู้อื่น หรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ”

องค์ประกอบของความผิดตามมาตรานี้จะประกอบไปด้วย

(1) ต้องเป็นการยื่นคำร้องตามมาตรา 90/3 คือ คำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ หรือแบบแสดงความประสงค์จะเข้าประชุมเพื่อเลือกผู้ทำแผนตามมาตรา 90/22 คือ เจ้าหนี้ที่อาจจะขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และความมีนิติสัมพันธ์นั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ได้ยื่นแบบแสดงความประสงค์ที่จะออกเสียงในที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อเลือกผู้ทำแผน หรือคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามมาตรา 90/26 หรือหนังสือที่เจ้าหนี้ในหนี้บางประเภทที่กำหนดในมาตรา 90/27 วรรคสาม ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ แต่ต้องมีหนังสือขอให้ผู้ทำแผนออกหนังสือรับรองสิทธิของตนก่อนวันประชุมเจ้าหนี้ได้ยื่นไว้

กรณีที่จะต้องด้วยมาตรานี้จะต้องเป็นการยื่นคำร้อง หรือแบบต่าง ๆ ตามกรณีทีกล่าวข้างต้นเพียง 4 กรณีเท่านั้น หากเป็นการยื่นกรณีอื่น ๆ แม้จะมีข้อความอันเป็นเท็จก็ไม่มีความผิดตามมาตรา 90/80 แต่อาจเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือตามกฎหมายอื่นได้

(2) ข้อความที่ยื่นนั้นเป็นเท็จในข้อสำคัญ หากข้อความที่ยื่นนั้นแม้จะเป็นความเท็จแต่มิใช่เป็นสาระสำคัญ เช่น เจ้าหนี้ยื่นแบบแสดงความประสงค์จะเข้าประชุมเจ้าหนี้โดยแสดงว่าตนเป็นเจ้าหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้ และนิติสัมพันธ์ของการก่อหนี้ นั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ และหนี้ได้ถึงกำหนดระยะเวลาชำระหนี้แล้ว แต่ความจริงหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ ดังนั้นแม้ว่าจะเป็นความเท็จแต่อาจถือได้ว่าไม่ใช้ข้อสาระสำคัญเนื่องจากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นั้นไม่ว่าหนี้จะถึงกำหนดชำระแล้วหรือไม่ก็ตาม เจ้าหนี้สามารถยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ และมีสิทธิในการออกเสียงได้เช่นเดียวกัน แต่หากนิติสัมพันธ์ของหนี้เกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แต่กลับแสดงว่านิติสัมพันธ์นั้นได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

ซึ่งมีผลทำให้เจ้าหน้าที่รายนั้นมีสิทธิออกเสียงในที่ประชุมเจ้าหน้าที่ ดังนี้อาจถือได้ว่าเป็นการ
แสดงข้อความอันเป็นเท็จในข้อสาระสำคัญแล้ว

(3) ต้องมีเจตนา ความผิดอาญาตามมาตรา 90/81 ไม่มีข้อยกเว้นว่าต้องรับผิด
แม้กระทำโดยประมาท ดังนั้น ก็ต้องเป็นไปตามหลักทั่วไป คือต้องมีเจตนาตามหลัก-
เจตนาในมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ถ้าขาดเจตนาแล้วย่อมไม่มีความผิด

2) ความผิดตามมาตรา 90/81 “ผู้ใดให้ถ้อยคำหรือส่งสมุดบัญชี เอกสารหรือ
วัตถุพยานอันเป็นเท็จในสาระสำคัญเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้หรือการ
ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือ
ผู้บริหารแผนชั่วคราวต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี
หรือทั้งปรับทั้งจำ”

องค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 90/81 มีดังนี้

(1) ให้ถ้อยคำ หรือส่งสมุดบัญชี เอกสาร หรือวัตถุพยานเกี่ยวกับกิจการ
และทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว

(2) สิ่งที่ได้ให้ตามข้อ 1 เป็นเท็จในสาระสำคัญ

(3) มีเจตนา

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบในข้อ 1 เป็นการกำหนดโดยกว้าง ๆ เมื่อเทียบกับ
มาตรา 90/80 ซึ่งเฉพาะเจาะจง ดังนั้น เมื่อการกระทำความผิดตามมาตรา 90/80 ถือว่า
เป็นความผิดตามมาตรา 90/81 ได้ด้วย ซึ่งเป็นเรื่องของ การกระทำความผิดเดียวกันผิดกฎหมาย
หลายบทตามประมวลกฎหมายอาญา

3) ความผิดตามมาตรา 90/82 “ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา 90/12 (9)
ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท”

บทบัญญัติในมาตรา 90/12 (9) เป็นเรื่องห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน
ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็น
การกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้
เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าความผิดตามมาตรา 90/82
ก็จะเกิดได้แต่เฉพาะลูกหนี้เท่านั้น การฝ่าฝืนมาตรานี้ผู้ที่จะต้องรับผิดคือตัวลูกหนี้ และ

ผู้กระทำความผิดเหล่านี้เท่านั้น อย่างไรก็ตามองค์ประกอบของความผิดตามมาตรานี้ก็ต้องมีเจตนาเช่นเดียวกันเพราะหากการกระทำความผิดขาดเจตนาในการกระทำแล้วผู้กระทำความผิดไม่มีความผิดตามมาตราเช่นเดียวกัน

4) ความผิดตามมาตรา 90/83 “ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ออกตามความในมาตรา 90/20 วรรคสอง หรือฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา 90/19 มาตรา 90/21 วรรคสาม มาตรา 90/24 วรรคสอง มาตรา 90/34 มาตรา 90/36 มาตรา 90/53 วรรคสอง มาตรา 90/59 วรรคสอง มาตรา 90/68 วรรคสี่ มาตรา 90/70 วรรคสอง หรือมาตรา 90/73 วรรคสอง โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ”

ความผิดตามมาตรานี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้บริหารแผนชั่วคราว และลูกหนี้จะต้องปฏิบัติ เช่น คำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ออกตามความในมาตรา 90/20 วรรคสอง คือ การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่งในฐานะที่กำกับดูแลผู้บริหารชั่วคราว ให้ทำหน้าที่ หรือให้ทำคำชี้แจงในเรื่องของการเงิน การบัญชี หากผู้บริหารแผนชั่วคราวเจตนาฝ่าฝืนก็มีความผิดตามมาตรานี้ กรณีอื่น ๆ ก็เช่นมาตรา 90/19 ที่กำหนดให้ลูกหนี้ต้องไปศาล ไปประชุม และตอบคำถามในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สิน รวมทั้งใช้บังคับแก่ผู้บริหารชั่วคราว ผู้บริหารแผน และผู้บริหารแผนชั่วคราวในการพิจารณาของศาลด้วย

ความผิดกรณีนี้มีองค์ประกอบคือ

(1) มีเจตนา

(2) การกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว

(3) โดยไม่มีเหตุอันสมควร หากมีการฝ่าฝืนแต่มีเหตุอันสมควรแล้วก็ไม่มีความผิดตามมาตรานี้ เช่น ผู้บริหารของลูกหนี้ในฐานะผู้แทนของลูกหนี้ไม่ไปประชุมเจ้าหนี้ ด้วยเหตุที่บุตรป่วยหนัก และจำเป็นต้องไปโรงพยาบาล ดังนี้ถือได้ว่าการฝ่าฝืนนั้นมีเหตุอันสมควรจึงไม่ครบองค์ประกอบตามมาตราไม่เป็นความผิด คำว่ามีเหตุอันสมควรหรือไม่ กับเจตนาเป็นคนละส่วนกัน กรณีนี้แม้จะเป็นกรณีที่มีเหตุอันสมควรแต่ก็ถือว่าเป็นการเจตนาฝ่าฝืนได้

5) ความผิดตามมาตรา 90/84 “ผู้บริหารของลูกหนี้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) มิได้แจ้งข้อความอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีเจตนาฉ้อฉล

(2) มิได้แจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันเมื่อได้ทราบว่ามีผู้นำหนี้สินอันเป็นเท็จมากล่าวอ้างเพื่อเลือกผู้ทำแผนหรือขอรับชำระหนี้ตามแผน

(3) มิได้แจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันเมื่อได้ทราบว่ามีผู้นำหนี้สินอันเป็นเท็จมาขอให้ชำระหนี้ตามมาตรา 90/27 วรรคสาม หรือมาตรา 90/62

(4) ยืนยันบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่ รายชื่อ และที่อยู่ของเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ตามมาตรา 90/6 วรรคสี่ หรือมาตรา 90/9 วรรคสอง หรือยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตามมาตรา 90/35 อันเป็นเท็จในสาระสำคัญซึ่งอาจทำให้เจ้าหนี้เสียหายต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

ความผิดตามมาตรานี้เป็นเรื่องที่เอาความผิดแก่ผู้บริหารของลูกหนี้โดยเฉพาะที่ละเว้นหน้าที่ที่กำหนดต้องกระทำ แต่บางกรณีก็มีข้อกำหนดให้เป็นข้อแก้ตัวของผู้บริหารของลูกหนี้ดังเช่นในอนุมาตรา (1) ที่กำหนดว่าไม่ชี้แจงข้อความอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ทำแผน หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ แต่ได้มีข้อแก้ตัวของผู้บริหารของลูกหนี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีเจตนาฉ้อฉล ซึ่งการพิสูจน์การฉ้อฉลหรือไม่นี้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารของลูกหนี้ ซึ่งกรณีจะสังเกตได้ว่ามิได้ขัดกับหลักทั่วไปที่คดีอาญานั้น โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลย แต่องค์ประกอบของความผิดมิได้กำหนดว่าโดยเจตนาฉ้อฉลเพียงแต่ยอมให้จำเลยพิสูจน์เพื่อแก้ตัวของจำเลยเองเท่านั้น ส่วนกรณีตามอนุมาตรา (4) นั้น ก็ต้องมีเจตนาในการยื่นแสดงรายงานตามมาตราที่กำหนดนั้นเป็นเท็จ

ต้องเป็นเท็จในข้อสาระสำคัญและอาจทำให้เจ้าหน้าที่เสียหายด้วยตนเองเดียวกับมาตรา 90/80 ที่ได้กล่าวแล้ว

6) ความผิดตามมาตรา 90/85 ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นแก่เจ้าหน้าที่ หรือผู้อื่น โดยมุ่งหมายที่จะได้รับการสนับสนุนหรือการยอมรับของเจ้าหน้าที่ การเลือกผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผน หรือการยอมรับแผนหรือการแก้ไขแผน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

ความผิดตามมาตรา 90/85 นี้อาจเทียบได้กับการให้สินบนกับเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เพียงแต่มีองค์ประกอบบางประการที่ต่างกัน องค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 90/85 คือ

- (1) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้แก่เจ้าหน้าที่ หรือผู้อื่น
- (2) ซึ่งทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด
- (3) มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะได้รับการสนับสนุนหรือการยอมรับของเจ้าหน้าที่ การเลือกผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผน หรือการยอมรับแผนหรือการแก้ไขแผน
- (4) มีเจตนา

ความผิดตามมาตรา 90/85 นี้กฎหมายต้องการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้ทำหน้าที่ หรือตัดสินใจอย่างตรงไปตรงมา ปราศจากอคติอันเนื่องมาจากประโยชน์ที่มีการเสนอให้ ซึ่งการให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้นั้นก็ทำให้ความผิดสำเร็จแล้ว เช่น เพียงแต่มีการเสนอขอให้เท่านั้น แม้ผู้ที่ถูกเสนอจะปฏิเสธก็ถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว หรือมีผู้มาเรียกร้องและผู้ถูกเรียกร้องรับว่าจะให้โดยยังไม่ได้มีการให้ ความผิดก็สำเร็จแล้ว เช่นเดียวกัน

สิ่งที่ให้นั้นจะเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดก็ได้ เช่น ผู้ที่ได้รับการเสนอให้เป็นผู้ทำแผนเสนอแก่เจ้าหน้าที่ว่า ถ้าเลือกให้ตนเป็นผู้ทำแผน ตนจะทำแผนให้เจ้าหน้าที่รายนั้นได้รับชำระหนี้ก่อนเป็นต้น

ความผิดตามมาตรา 90/85 นอกจากเจตนาปกติแล้วยังต้องมีมูลเหตุจงใจพิเศษ คือ จุดมุ่งหมายที่กล่าวในข้อ 3 ด้วย หากให้โดยไม่มีจุดมุ่งหมายอื่นก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 90/85

7) ความผิดตามมาตรา 90/86 ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อที่จะให้ตนเองหรือเจ้าหนี้อื่นสนับสนุนหรือไม่คัดค้านในการเลือกผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผน หรือการยอมรับแผนหรือการแก้ไขแผน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

ความผิดตามมาตรานี้อาจเทียบได้กับกรณีเจ้าพนักงานรับสินบนตามประมวลกฎหมายอาญา เพียงแต่ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าต้องเป็นเจ้าพนักงาน ดังนั้น ผู้ใดที่กระทำการดังกล่าวก็มีความผิดได้ทั้งสิ้น เช่น ลูกหนี้เจ้าหนี้ ผู้ได้รับการเสนอ ซึ่งเป็นผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผน หรือแม้แต่ผู้อื่น ก็สามารถมีความผิดตามมาตรานี้ได้

การเรียก รับ หรือยอมจะรับต้องมีจุดประสงค์เพื่อที่จะให้ตนเองหรือเจ้าหนี้อื่นสนับสนุนหรือไม่คัดค้าน จุดประสงค์นี้ถือว่าเป็นมูลเหตุจูงใจพิเศษด้วย หากเป็นไปเพื่อจุดประสงค์อื่น เช่น ลูกหนี้ยื่นขอฟื้นฟูสภาพแล้ว เจ้าหนี้รายหนึ่งเรียกทรัพย์สินหรือประโยชน์จากลูกหนี้เพื่อที่จะได้ไม่ยื่นคัดค้านการร้องขอฟื้นฟูสภาพการเช่นนี้ก็ไม่ใช่ความผิดตามมาตรานี้

8) ความผิดตามมาตรา 90/87 ผู้ใดล่วงรู้กิจการหรือข้อมูลใด ๆ ของลูกหนี้ที่ได้รับการฟื้นฟูกิจการเนื่องมาจากการปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดในหมวด 3/1 นี้ อันเป็นกิจการหรือข้อมูลที่ตามปกติวิสัยของลูกหนี้ที่ได้รับการฟื้นฟูจะพึงสงวนไว้ ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยด้วยประการใด ๆ นอกจากตามหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการตามหมวด 3/1 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

จุดประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายตามมาตรานี้ก็เพื่อคุ้มครองกิจการของลูกหนี้จากการที่ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการและได้ล่วงรู้ข้อมูลต่าง ๆ ของลูกหนี้ซึ่งอาจเป็นความลับในทางการค้าหรือเพื่อรักษาประโยชน์อื่นใดของลูกหนี้จะนำข้อมูลเหล่านี้ไปเปิดเผย และอาจเกิดผลเสียหายได้ ดังนั้นจึงกำหนดห้ามไว้ในมาตรานี้

ข้อมูลนี้ต้องเป็นข้อมูลที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ หากเป็นข้อมูลที่ได้รับมาด้วยเหตุอื่นมิใช่เนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่แล้วก็ไม่เข้ากรณีนี้ ดังนั้นผู้ที่มีความผิดตามมาตรานี้ได้จะต้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารแผนชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผนหรือแม้แต่ผู้พิพากษาที่เป็นผู้พิจารณาคดีนี้ก็เช่นกัน หากผู้ที่เปิดเผยมิใช่ผู้มีอำนาจหน้าที่แล้วก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ เช่น ผู้บริหารแผนทำรายงานกิจการต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งไปลักลอบได้ข้อมูลมาและนำมาตีพิมพ์ลงหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์นั้นก็ไม่มี ความผิดตามมาตรานี้ แต่อาจมีความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น

อย่างไรก็ตามหากการเปิดเผยข้อมูลนั้นเป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ เช่น ผู้บริหารแผนทำรายงานต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แม้จะทำให้เกิดความเสียหาย แต่เจ้าหน้าที่ก็ไม่มี ความผิดตามมาตรานี้

9) ความผิดตามมาตรา 90/88 ผู้ใดเป็นผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราว ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งหมวด 3/1 โดยมีมุ่งหมายให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดเฉพาะของผู้ทำหน้าที่ในการทำแผน และบริหารแผน มีองค์ประกอบของความผิดดังนี้ คือ

- (1) ต้องเป็นผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว
- (2) ปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งหมวด 3/1 โดยมีมุ่งหมายให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้
- (3) มีเจตนา

องค์ประกอบในส่วนที่สองนี้ อาจแบ่งพิจารณาเป็นสองส่วนคือ หากเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตก็เป็นความผิดตามมาตราแล้ว ทุจริต

ในส่วนนี้เป็นเรื่องของความผิดทางอาญาที่ต้องถือนิยามประมวลกฎหมายอาญา คือ แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบกฎหมาย แต่ถ้าหากเป็นการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม บทบัญญัติแห่งหมวด 3/1 ต้องมูลเหตุจงใจพิเศษ คือ ต้องมีความมุ่งหมายให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ ถ้าหากละเว้นไม่ปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ เช่น ผู้บริหารแผน มิได้ทำรายงานทุก 3 เดือน หรือบางรอบไม่ได้มีเจตนาพิเศษที่จะให้เกิดความเสียหายแก่ ลูกหนี้ หรือเจ้าหนี้ แล้วก็ยังมิมีความผิดตามมาตรา

เมื่อศึกษาถึงความหมายของกฎหมายอาญาทั่วไป ดร. เกียรติจักร วังนะสวัสดิ์ ได้ให้ความหมายของกฎหมายอาญาไว้ในหนังสือคำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 ว่า กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดเป็น ความผิด และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด หรือบังคับ ให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดโดยผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ โทษหรือสภาพบังคับในทางอาญาจะต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในมาตรา 18 แห่งประมวล- กฎหมายอาญา เท่านั้น กล่าวคือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

Herbert L. Packer (เฮอเบิร์ต แอล แพ็กเกอร์) ในหนังสือเรื่อง The Limits of the Criminal Sanction ได้ให้หลักการไว้ 6 ประการในอันที่จะถือว่าการกระทำนั้นเป็น ความผิดอาญาหรือไม่ดังนี้²

- 1) การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่าเป็นการกระทำที่ กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น
- 2) ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับ วัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง ๆ
- 3) การปราบปรามการกระทำเช่นนั้น กล่าวคือ การถือว่าการกระทำนั้นเป็น ความผิดทางอาญาจะไม่มีผลเป็นการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป
- 4) หากเป็นความผิดอาญาแล้วจะมีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเสมอภาคและ เท่าเทียมกัน

² เกียรติจักร วังนะสวัสดิ์, เรื่องเดิม, หน้า 4.

5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำความผิดจะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

6) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่น ๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

การลงโทษผู้กระทำความผิดในทางอาญานั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับโทษกลับตัวเป็นคนดี เพื่อเป็นการข่มขู่ผู้รับโทษและคนอื่น ๆ มิให้กระทำการฝ่าฝืนอย่างเดียวกันนั้นอีก เพื่อให้สังคมปลอดภัยโดยการตัดผู้ถูกลงโทษออกจากสังคมชั่วคราว (กรณีเป็นการลงโทษจำคุก) และเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนให้ชุมชนและแก่ผู้เสียหายในการกระทำผิดกฎหมายอาญาของผู้กระทำความผิด

การลงโทษในทางอาญามีได้มุ่งเฉพาะแต่ชีวิต และร่างกายของผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เช่น โทษปรับ และริบทรัพย์สิน ดังเช่นกรณีชดเชยค่าเสียหายในทางแพ่งหรือทางละเมิดด้วย แต่ทั้งสองกรณีนี้แตกต่างกันตรงที่ว่า ในทางอาญาทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดที่ถูกริบหรือปรับนั้นตกเป็นของรัฐ ส่วนในทางละเมิดค่าเสียหายซึ่งมาจากทรัพย์สินของผู้กระทำละเมิดนั้นตกเป็นของผู้เสียหายมิได้ตกเป็นของรัฐ³

เมื่อเปรียบเทียบโทษทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการกับโทษทางอาญาทั่วไปจะเห็นได้ว่าโทษทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการนั้นจะมีลักษณะจำกัดการกระทำที่แคบกว่ากฎหมายอาญาทั่วไป เช่น ความผิดเกี่ยวกับการแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จตามมาตรา 90/3 นั้น กรณีที่จะเป็นความผิดตามมาตรานี้จำเป็นต้องเป็นการยื่นคำร้องหรือแบบต่าง ๆ ตามกรณีทั้ง 4 นี้เท่านั้น คือ ต้องเป็นการยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการหรือแบบแสดงความประสงค์จะเข้าประชุมเพื่อเลือกผู้ทำแผนตามมาตรา 90/22 หรือยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/26 หรือหนังสือขอให้ผู้ทำแผนออกหนังสือรับรองสิทธิของตนตามมาตรา 90/27 วรรคสาม คือ หนังสือที่เจ้าหน้าที่ในบางประเภทที่กำหนดในมาตรา 90/27 วรรคสาม ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้อง

³ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

ขอรับชำระหนี้ แต่ต้องมีหนังสือขอให้ผู้ทำแผนออกหนังสือรับรองสิทธิของตนก่อนวันประชุมเจ้าหนี้ได้ยื่น หากเป็นการยื่นเอกสารในกรณีอื่น ๆ เช่น ยื่นคัดค้านตัวผู้ทำแผน หรือยื่นสำเนาใบมอบอำนาจเป็นเท็จ แม้จะมีข้อความเป็นเท็จก็ไม่ได้มีความผิดตามมาตรา 136 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งได้บัญญัติไว้ในลักษณะ 2 ความผิดเกี่ยวกับการปกปิดหรือซ่อนเร้น 1 ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ว่า “ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” จะเห็นได้ว่า การบัญญัติโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปส่วนความผิดจะต้องบัญญัติไว้อย่างชัดเจน การบังคับใช้กฎหมาย การตีความของผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถตีความแบบขยายความ เพราะเหตุว่าเป็นการยากที่จะกะเกณฑ์ คาดการณ์ หรือเล็งเห็นกรณีต่าง ๆ มากมายได้ แต่การตีความแบบขยายความนี้จะต้องไม่ทำให้ความหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไป แต่โทษทางอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการนั้น การบัญญัติโทษเป็นการบัญญัติระบุชี้ชัดเฉพาะการกระทำที่เป็นการยื่นคำร้องหรือแบบต่าง ๆ ตามกรณีทั้ง 4 นี้เท่านั้นที่จะเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการจะตีความแบบขยายความไม่ได้ เป็นต้น นอกจากการกระทำผิดอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการสามารถพิจารณาจากพยานหลักฐานซึ่งเป็นเอกสารต่าง ๆ ได้ ดังเช่นความผิดเกี่ยวกับการยื่นเอกสารอันเป็นเท็จตามที่กล่าวไว้ในเบื้องต้น เมื่อพิจารณาลักษณะของการกระทำความผิดเปรียบเทียบกับลักษณะโทษทางอาญาทั่วไปแล้วจะพบว่า มีลักษณะที่แตกต่างกันอยู่หลายประการ เช่น

- 1) ผู้กระทำความผิดอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการแม้ผู้กระทำจะต้องรับโทษทางอาญาตามบทบัญญัติของกฎหมายอยู่จริง แต่โทษทางอาญานั้นก็เป็นโทษทางเศรษฐกิจเสียเป็นส่วนใหญ่

2) การกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟื้นฟูการของลูกหนี้ใช้โทษทางการปกครองได้ เช่น การคุมประพฤติ การสั่งให้เลิกกิจการ หรือการให้หยุดกิจการชั่วคราว เป็นต้น

3) ผู้เสียหายในความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟื้นฟูการของลูกหนี้สามารถเรียกค่าเสียหายได้มากกว่าตามที่ความเสียหายที่แท้จริง

4) ลักษณะของการกระทำความผิดและการบังคับใช้กฎหมายฟื้นฟูฟื้นฟูการของลูกหนี้จะคล้ายกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวคือ ไม่มีความประสงค์หรือมุ่งหมายที่จะให้มีผลถึงแก่ผู้กระทำความผิด

5) การบังคับใช้กฎหมายอาญาเกี่ยวกับการฟื้นฟูฟื้นฟูการของลูกหนี้มิได้บังคับกฎหมายในเรื่องเจตนาและข้อสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์อย่างเคร่งครัดนัก ส่วนใหญ่จะดูแลการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเกิดความเสียหายอย่างไรเป็นหลักในการพิจารณา

6) เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเลือกใช้มาตรการในการบังคับได้หลายวิธี เช่น

(1) สามารถเลือกใช้มาตรการในทางอาญาหรือทางการปกครองแก่ผู้กระทำความผิดได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเหตุผลของเจ้าหน้าที่ของรัฐในสภาวะการณ์ขณะนั้น ซึ่งอาจจะด้วยเหตุผลทางการเมือง นโยบายของรัฐ เป็นต้น

(2) ลดความเชื่อถือที่มีต่อการใช้โทษทางอาญาโดยการงดการลงโทษที่รุนแรง เช่น การประหารชีวิต หรือการทรมานร่างกาย เป็นต้น มาใช้วิธีการใหม่ ๆ เช่น การคุมประพฤติ บริษัท ห้างร้าน (Corporate Probation)

7) การกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟื้นฟูการของลูกหนี้เป็นการกระทำของผู้มีความรู้ความสามารถ และใช้เทคนิคโดยเฉพาะหรือละเอียดอ่อน

8) มีความแตกต่างกันในระหว่างกฎหมายกับธรรมเนียมทางธุรกิจ กล่าวคือในทางอาญาโดยทั่วไปมีกฎหมายกำหนดกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะและแน่นอนส่วนความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟื้นฟูการของลูกหนี้เป็นกฎหมายที่ยังไม่มีความแน่นอนและขึ้นอยู่กับหลักธรรมเนียมทางธุรกิจเป็นสำคัญ

จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟื้นฟูการของลูกหนี้และความผิดอาญาทั่วไปมีความแตกต่างกันอยู่มากและเป็นการเฉพาะในการ

กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ทั้งนี้การกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ก็อาจก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยส่วนรวมได้เช่นเดียวกัน ซึ่งบางครั้งก็อาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในร่างกายเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป หากแต่เป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ มิได้กระทบกระเทือนถึงชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพของบุคคลในสังคมอันเกิดจากความผิดปกติทางจิตใจหรือแม้แต่การต่อสู้เพื่อความอยู่รอดในสังคมมิได้มุ่งหวังในเรื่องของผลประโยชน์ทางการเงิน และมีได้เป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะอุกฉกรรจ์เหมือนลักษณะของการกระทำความผิดอาญาทั่วไปที่อยู่ในอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า บทบัญญัติโทษทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตอนท้ายจะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับหรือจำคุกหรือทั้งปรับทั้งจำ แตกต่างจากประมวลกฎหมายอาญาที่จะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ นั้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าโทษทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มุ่งเน้นที่จะลงโทษทางทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด คือ โทษปรับ ไม่ได้มุ่งประสงค์ที่จะบังคับโทษทางร่างกายแก่ผู้กระทำความผิดหรือเพื่อเป็นการข่มขู่ผู้รับโทษและคนอื่น ๆ มิให้กระทำการฝ่าฝืนอย่างเดียวกันนั้นอีกเพื่อให้สังคมปลอดภัยโดยการตัดผู้ถูกลงโทษออกจากสังคมชั่วคราว (กรณีเป็นการลงโทษจำคุก) เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนให้ชุมชนและแก่ผู้เสียหายในการกระทำความผิดกฎหมายอาญาของผู้กระทำความผิดเหมือนโทษทางอาญาทั่วไปแต่อย่างใด โทษทางอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา กับโทษทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จึงมีความแตกต่างกันอย่างยิ่ง อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จึงควรให้พนักงานสอบสวนผู้มีความรู้และความเข้าใจมีความเหมาะสมและความจำเป็นของภารกิจในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้อย่างลึกซึ้งเป็นผู้ทำการสอบสวนในกรณีที่ต้องเป็นความผิดที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและมีโทษทางอาญาไม่สูงนัก โดยมีเจตนาให้เป็นไปเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินคดี เช่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เป็นต้น

1.2 โทษทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มีลักษณะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรือไม่

การจะวิเคราะห์ว่าความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการมีลักษณะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรือไม่จึงต้องศึกษาความหมายของคำว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” ว่ามีความหมายและมีลักษณะอย่างไร

Edwin Sutherland นักอาชญวิทยาผู้มีชื่อเสียงในสหรัฐอเมริกาได้ศึกษาถึง “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” หรือ “White Collar Crime” ว่าเป็นการกระทำความผิดความผิดโดยบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมชั้นสูง และใช้เกียรติยศชื่อเสียงเป็นหนทางสู่การกระทำความผิด ซึ่งการกระทำความผิดในลักษณะนี้จะมีความแตกต่างจากการทำร้ายร่างกาย หรือการใช้ความรุนแรง เพราะเป็นการกระทำโดยทุจริตเกี่ยวกับทรัพย์สิน

คำว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” หรือ “อาชญากรรมทางธุรกิจ” หรือ “อาชญากรรมทางพาณิชย์” (Commercial Crime) เริ่มเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ประชาชนชาวไทยและมีแนวโน้มสูงขึ้น ขยายขอบเขตกว้างขวางตามความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมากขึ้น เช่น อาชญากรรมห้างหุ้นส่วนบริษัท (Corporate Crime) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองซึ่งตามความหมายที่แท้จริงแล้วอาชญากรรมดังกล่าวได้เกิดขึ้นในประเทศไทยมานานแล้ว โดยจะเห็นได้จากกฎหมายหลายฉบับได้เคยวางหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมอาชญากรรมเกี่ยวกับการค้าขายมาแล้ว อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คือ ผู้กระทำความผิดซึ่งสถานภาพทางสังคม ทางหน้าที่การงาน มีความรู้ประสบการณ์ประกอบอาชญากรรมจากวิชาชีพ หรืออาชีพที่ตนถนัดโดยมุ่งหวังผลประโยชน์มูลค่ามหาศาล ท่าน Reckless นักอาชญวิทยาได้จัดประเภทของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจให้อยู่ในประเภทอาชญากรรมอาชีพที่ใช้เทคนิคชั้นสูงในการกระทำความผิดจนฝ่ายบ้านเมืองต้องตั้งหน่วยงานเฉพาะที่มีประสิทธิภาพสูงในการติดตามจับกุม โดยท่านได้กล่าวไว้ว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น นอกจากจะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการกระทำความผิดเหมือนเช่นอาชญากรมืออาชีพธรรมดาแล้ว ยังจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษอีกหลายประการที่เหนือกว่าอาชญากรอาชีพธรรมดานั้นก็คือ

- 1) มีภูมิหลังดีกว่าเฉลี่ยตลาดกว่าอาชญากรอาชีพธรรมดา มีบุคลิกภาพอย่าง
ที่คนทั่วไปนิยม
- 2) ใช้เทคนิคที่มีประสิทธิภาพสูงในการกระทำความผิด และยากแก่การ
สืบสวน
- 3) ประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะไม่เข่าขวัญประชาชน ไม่สร้างความ
โกรธแค้นอย่างรุนแรงแก่ผู้เสียหาย
- 4) มีวิธีปกปิดความผิด และไม่พยายามหลงเหลือหลักฐานไว้ให้จับกุม
- 5) เป็นการกระทำความผิดที่ให้ผลตอบแทนสูง และมักจะดำรงชีวิตอยู่
ท่ามกลางสังคมของพลเมืองดี

ยกตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ของธนาคาร ผู้กระทำความผิดต่อตัวเงิน เช็ก หรือ
เอกสารเกี่ยวกับการเงิน ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมสินค้าส่งออกต่างประเทศ
นักธุรกิจที่ฉ้อฉลภาษีรัฐบาล รวมตลอดไปจนถึงผู้กระทำความผิดต่อทรัพยากรของชาติ
อาชญากรประเภทนี้อาจจะทำงานเป็นทีม หรือเป็นกลุ่ม แต่ไม่ถึงกับมีการจัดระเบียบเป็น
องค์กรอาชญากรรมอย่างเป็นทางการจะเป็นกิจจะลักษณะ

ประเทศไทยได้พัฒนาองค์กรเพื่อปราบปรามอาชญากรรมมาโดยตลอดจาก
อาชญากรรมธรรมดา (Street Crimes) ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมประเภทลักทรัพย์
ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ฆ่าคนตาย หรือข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งนับวันจะทวี
ความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ไปสู่อาชญากรรมที่ประกอบขึ้นโดยบุคคลที่มีสถานภาพทาง
สังคมมีความรู้ความเชี่ยวชาญมีตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นที่นับหน้าถือตา แม้ลักษณะ
ของอาชญากรรมประเภทนี้จะไม่สร้างภาพพจน์ของความรุนแรงเทียบเท่ากับอาชญา-
กรรมธรรมดาแต่กลับสร้างผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมหาศาล ซึ่ง
ปัจจุบันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะสร้างความเสียหายให้กับประเทศอย่างไม่หยุดยั้ง
เช่น คดีแชร์น้ำมัน คดีฉ้อโกงประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ คดีที่ผิดต่อพระราชบัญญัติการ-
กู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน คดีฉ้อโกงในการซื้อขายผลิตภัณฑ์ล่วงหน้า คดีปั่น-
หุ้น คดีเกี่ยวกับการเงินการธนาคารในรูปแบบต่าง ๆ คดีบริษัทยักษ์ใหญ่ คดีภาษีอากร เป็นต้น

ลักษณะของการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของ
ลูกหนี้เปรียบเทียบกับลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแล้วจะพบว่าการกระทำ

ความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ก็มีลักษณะที่เข้าหลักเกณฑ์ของ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้เช่นเดียวกัน ดังนี้

1) อาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีที่มาที่แตกต่างไปจากอาชญากรรมธรรมดา สาเหตุของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่แล้วจะมีที่มาเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการเงิน กล่าวคือ ผู้ประกอบอาชญากรรมมุ่งหวังที่จะให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินเป็นส่วนใหญ่

2) อาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะเกี่ยวข้องกับสถานะทางเศรษฐกิจและความ เป็นอยู่ในสังคม สภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการแก่งแย่งชิงดีซึ่งกันและกันในทางธุรกิจ เพื่อความมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม ความมีฐานะอันมั่นคง ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ บุคคลกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้สิ่งเหล่านั้นมาจนการกระทำนั้นเป็นความผิดและไม่คิด คำนึงถึงความเสียหายของผู้อื่นที่จะเกิดขึ้น

3) อาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาไม่ รุนแรง แต่ก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างมหาศาล การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจมักไม่ กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในร่างกายโดยตรง การกระทำจึงไม่เป็นที่รังเกียจต่อสังคม จึงมีการกำหนดโทษที่ไม่มีความรุนแรง โทษที่เกี่ยวกับความผิดในทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จึงออกมาในรูปแบบของโทษปรับหรือจำคุก

ดังนั้น เมื่อการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ก็มีลักษณะที่ผู้กระทำความผิดมุ่งหวังที่จะให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินเป็น ส่วนใหญ่ มีแรงจูงใจให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในสังคม ความมีฐานะอันมั่นคงจนการกระทำนั้นเป็นความผิดและไม่คิด คำนึงถึงความเสียหายของผู้อื่นที่จะเกิดขึ้น และการกระทำความผิดนั้นมีโทษทางอาญา ไม่รุนแรง แต่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศมีลักษณะเข้าหลักเกณฑ์ ของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจการสอบสวนของ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ตามพระราชบัญญัติสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 แต่การจะวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมว่าเจ้าหน้าที่หน่วยงานใดมีความเหมาะสมแก่การ ทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายล้มละลายในคดีฟื้นฟูกิจการของ ลูกหนี้ จึงต้องวิเคราะห์ถึงระบบของกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตั้งแต่บริษัท

ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการจนกระทั่งถึงวันที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ก่อนว่า โดยระบบและเจตนารมณ์ของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นั้นมีลักษณะอย่างไร ดังนี้

1) กระบวนการในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มีระยะเวลาในการดำเนินงานสั้น

การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความรวดเร็วในการดำเนินการและการตัดสินใจ เพื่อให้ลูกหนี้สามารถบริหารกิจการงานของตนเองได้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกหนี้มีสภาพคล่องเกิดขึ้น โดยมีหลักประกันต่อการดำเนินการดังกล่าวเพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมลงทุนใหม่หรือให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้รับความมั่นใจ การพิจารณาสอบสวนการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จึงต้องพิจารณาและตัดสินใจด้วยความรวดเร็วซึ่งแตกต่างจากการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาทั่วไปซึ่งอาจใช้ระยะทำการสืบสวน สอบสวน และสรุปสำนวนการสอบสวนเพื่อเสนอพนักงานอัยการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องต่อศาลและพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด เนื่องจากความผิดอาญาทั่วไปเป็นความผิดที่มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ และเสรีภาพของประชาชนมากกว่าความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ดังนั้น การให้อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จึงควรอยู่กับหน่วยงานของรัฐที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่ใช่เพียงความชำนาญเฉพาะด้านการสืบสวนจับกุมแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องทราบข้อมูล สถิติ กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการป้องกันการกระทำความผิดตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้ การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังที่มาตรา 160 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 บัญญัติให้อำนาจไว้จึงถือประโยชน์แก่ประชาชนสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายมากที่สุด

2) การเริ่มต้นของคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เริ่มจากคดีแพ่งก่อน

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ประกอบพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 10 เมษายน 2541 ได้กำหนดขั้นตอนการฟื้นฟูไว้พอสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

- (1) การร้องขอฟื้นฟูกิจการ
- (2) ผลของคำสั่งฟื้นฟูกิจการ
- (3) การแต่งตั้งผู้ทำแผน
- (4) การขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ
- (5) การประชุมเจ้าหนี้และลงมติ
- (6) ศาลให้ความเห็นชอบตามแผน
- (7) การดำเนินการตามแผนและการยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ

การเริ่มต้นคดีอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นั้น เริ่มต้นจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการซึ่งเป็นกระบวนการในทางแพ่งก่อนจึงจะเดินทางมาสู่กระบวนการทางอาญา แตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป คดีพิเศษหรือคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ.อ.) มาตรา 40 ถึงมาตรา 51 มูลเหตุของการกระทำผิดอาญาใดทำให้ผู้กระทำนั้นต้องรับผิดชอบในทางแพ่งที่การเริ่มต้นใช้อำนาจสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) การเริ่มต้นใช้อำนาจสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) จะเริ่มต้นจากการทำความผิดอาญาโดยตรง

3) เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับคดีฟื้นฟูกิจการทั้งหมดอยู่ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

เอกสารหลักฐานต่าง ๆ อยู่ในอำนาจและความครอบครองของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นหลัก เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รู้เรื่องเกี่ยวกับบริษัทลูกหนี้ตั้งแต่เริ่มต้นดีกว่า เพราะเอกสารและข้อมูลส่วนใหญ่จะอยู่ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทั้งหมด หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษจากผู้เสียหาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีข้อมูลและพยานหลักฐานในการดูแลและเข้าใจพื้นฐานของบริษัทลูกหนี้

ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือบรรดาเจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้มากกว่าเจ้าพนักงานอื่น นอกจากนั้นความผิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามมาตรา 90/80 ถึงมาตรา 90/89 ส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับการแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ การให้ถ้อยคำ หรือนำส่งเอกสารหลักฐานอันเป็นเท็จ ความผิดเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ชี้แจงข้อความอันเป็นสาระสำคัญให้เจ้าพนักงานพิทักษ์- ทรัพย์หรือศาลทราบ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน และเอกสารที่ใช้ในการร้องขอฟื้นฟูกิจการและสามารถพิจารณาถึงเจตนาในการกระทำ ความผิดจากเอกสารหลักฐานเหล่านั้นประกอบกับพยานบุคคลซึ่งกล่าวหาและผู้ถูก- กล่าวหานำมาแสดงต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ เช่น หลักฐานในการปลอมแปลง ข้อมูลทางการเงินบัญชี หลักฐานในการโอนเงินผ่านธนาคาร หรือหากเป็นการปลอมแปลง ลายมือชื่อก็สามารถขอความช่วยเหลือไปยังกองพิสูจน์หลักฐานเพื่อตรวจสอบลายมือชื่อ ที่ปรากฏได้เช่นเดียวกับที่พนักงานสอบสวน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งหลักฐานไปที่กองพิสูจน์หลักฐานนั่นเอง

4) การกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการส่วนใหญ่เป็นความผิด เกี่ยวกับพยานหลักฐานเป็นสำคัญ

การขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงข้อมูลและ พิจารณาจากเอกสารเป็นสำคัญ เช่น การยื่นคำขอรับชำระหนี้ ต้องใช้หลักฐานเป็นสำเนา ใบแจ้งหนี้ หรือสำเนาใบกำกับภาษี ที่แสดงให้เห็นถึงภาระหนี้ที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ ชำระให้แก่เจ้าหนี้ หรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการงานของบริษัทลูกหนี้โดย ผู้ทำแผน หรือผู้บริหารแผนซึ่งพิจารณาจากแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เป็นต้น ดังนั้น การกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ส่วนใหญ่จึงเป็นการ กระทำความผิดโดยใช้พยานเอกสารเป็นหลักฐานสำคัญ ทั้งนี้แม้ไม่เคยปรากฏว่าต้อง มีการสอบสวนการกระทำความผิดทางอาญา แต่ในทางปฏิบัติกรณีที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอ- รับชำระหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่น ผู้ทำแผน หรือลูกหนี้โต้แย้งคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 90/32 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้อง พิจารณาสอบสวนเอกสารคำขอรับชำระหนี้ของบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายตามมาตรา 90/30 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ว่าหนี้ที่ยื่นขอรับชำระหนี้ นั้นถูกต้องชอบด้วย

กฎหมายหรือไม่ เจ้าหนี้สมควรที่จะได้รับชำระหนี้ตามคำขอรับชำระหนี้หรือไม่ บางครั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องทำการสอบสวนถึงความสุจริตของการยื่นคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ด้วย ในการสอบสวนคำขอรับชำระหนี้ตามคำโต้แย้งของผู้โต้แย้งนั้น ทั้งสองฝ่ายจะต้องนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จนเป็นที่พอใจ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะพิจารณาจากพยานหลักฐาน เอกสาร และพยานบุคคลที่บรรดาผู้โต้แย้งและผู้ถูกโต้แย้งนำมาแสดงประกอบกับและพิจารณาทำคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ โดยกระบวนการในการสอบสวนคำขอรับชำระหนี้ นั้น กฎหมายล้มละลายในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่ได้กำหนดไว้ การสอบสวนคำขอรับชำระหนี้จึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มูลหนี้ที่เจ้าหนี้นำมายื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่มีผู้ใดโต้แย้ง หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เจ้าหนี้นำมายื่นประกอบคำขอรับชำระหนี้ มีข้อสงสัยว่าจะไม่ถูกต้องหรือเป็นการสร้างหลักฐานอันเป็นเท็จ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจออกหมายเรียกให้เจ้าหนี้มาให้ถ้อยคำ ให้การสอบสวนและแสดงพยานหลักฐานอื่น ๆ ให้เห็นว่ามูลหนี้และหลักฐานที่นำมายื่นคำขอรับชำระหนี้ นั้น ถูกต้อง และชอบด้วยกฎหมาย โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะพิจารณาพยานหลักฐานที่เจ้าหนี้ประกอบคำให้การของเจ้าหนี้ หากเห็นว่าคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการยื่นคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้นั้นมีเจตนาไม่สุจริตแม้คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายนั้นจะไม่มีผู้มีส่วนได้เสียโต้แย้งตามมาตรา 90/29 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ก็ตาม เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจยกคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายนั้น ได้ตามมาตรา 90/32 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยทำเป็นคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ เช่น กรณีลูกหนี้ ผู้ทำแผน หรือผู้บริหารแผนจงใจสร้างพยานหลักฐานเท็จเพื่อสร้างสถานะความเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวเพื่อร้องขอฟื้นฟูกิจการ หรือสมรู้ร่วมคิดกับบรรดาเจ้าหนี้เพื่อสร้างหนี้อันเป็นเท็จ เช่น บริษัทลูกหนี้ทำสัญญากู้ยืมเงินกับกรรมการบริษัท หรือกรรมการของบริษัททำสัญญากู้ยืมเงินในนามของบริษัทต่อบุคคลผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา พี่ น้อง ญาติ เป็นต้น และมายื่นคำขอรับชำระหนี้ ต่อมาจึงทำแผนฟื้นฟูกิจการให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในกลุ่มเดียวกันให้มีสิทธิได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน

และจัดกลุ่มให้กลุ่มเจ้าหนี้มูลหนี้กู้ยืมเงินได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้มูลหนี้รายอื่น ทำให้เจ้าหนี้การค้าหรือเจ้าหนี้รายอื่น ๆ ที่เป็นเจ้าหนี้ที่แท้จริงได้รับชำระหนี้ช้าลง หรือได้รับชำระหนี้น้อยกว่าหนี้ที่มีอยู่จริง โดยการตัดหนี้บางส่วนของเจ้าหนี้หนี้ เช่น ดอกเบี้ย

ผิวนัด ดังนี้ หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พบหรือมีเหตุสงสัยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถออกหมายเรียกเจ้าหนี้ ลูกหนี้ ผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผนมาให้การสอบสวนต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถึงที่มาและข้อสงสัยในมูลหนี้ได้ จะเห็นได้ว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นบุคคลแรกที่พบเห็นการกระทำความผิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และมีอำนาจตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อมีข้อสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่าหากบริษัทที่ร้องขอฟื้นฟูกิจการเป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีทุนประกอบการน้อยผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจย่อมไม่รุนแรง ความเสียหายของการกระทำความผิดย่อมน้อยกว่าบริษัทที่ฟื้นฟูกิจการนั้นเป็นกิจการขนาดใหญ่มีทุนประกอบการสูง ดังนั้น การกระทำความผิดต่อกิจการขนาดเล็กย่อมไม่ถึงขนาดเรียกได้ว่าเป็นอาชญากรรม แต่หากเป็นการกระทำความผิดต่อกิจการขนาดใหญ่ เช่น บริษัท ทีพีไอ จำกัด (มหาชน) หรือธุรกิจเกี่ยวกับการสื่อสาร โทรคมนาคม เช่น บริษัท ทีทีเอ็นแอนด์ที จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท ขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด เป็นต้น ซึ่งบริษัทเหล่านี้มีความสำคัญระดับประเทศผลของการกระทำความผิดอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคง และสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจในวงกว้างได้

โดยการกระทำความผิดของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาจเป็นไปในรูปแบบที่เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ชื่อเสียง ความมีฐานะอันมั่นคง และผลตอบแทนอื่น ๆ เมื่อศึกษาถึงภาพรวมของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้วจะเห็นได้ว่าการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มีเจตนาเพื่อช่วยให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศให้อยู่ในสถานะที่สมดุล กระบวนการทุกอย่างตั้งแต่การพิจารณาคำร้องขอฟื้นฟูกิจการจนกระทั่งศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจึงต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง รวดเร็ว เมื่อความผิดทางอาญาไม่ใช่ความผิดที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน และโทษทางอาญาไม่สูงมากนัก การสอบสวนโดยเจ้าพนักงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตั้งแต่เริ่มต้นแล้วจึงสามารถช่วยให้กระบวนการสอบสวนการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และสมประโยชน์อย่างแท้จริง

และเพื่อเป็นการตัดปัญหาการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาอันมีลักษณะเป็นการประวิงคดีด้วย

5) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในกระบวนการฟื้นฟูกิจการและพบเห็นการกระทำความผิดก่อนพนักงานสอบสวน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

การป้องกันและปราบปรามและแก้ไขการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นั้น หากอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจทำให้กระบวนการสอบสวนการกระทำความผิดยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

(1) การกำหนดตำแหน่งพนักงานสอบสวนให้เป็นผู้ที่จบการศึกษาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และผู้มีวุฒิการศึกษาสาขานิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์เท่านั้น ดังนี้ ทำให้ขาดผู้มีความรู้ ทักษะความชำนาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร การบัญชี คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

(2) การขาดพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความชำนาญในการสอบสวนอย่างแท้จริง เนื่องจาก

ก. เจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่ด้านการสอบสวน ได้แก่ พนักงานสอบสวน (สบ. 1) และพนักงานสอบสวน (สบ. 2) ซึ่งมียศระหว่างร้อยตำรวจตรีถึงพันตำรวจโทเท่านั้น เมื่อพนักงานสอบสวนเหล่านี้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นเป็นระดับผู้กำกับการจะต้องทำหน้าที่ด้านการบริหาร ไม่ได้ทำหน้าที่ด้านการสอบสวนแต่อย่างใด

ข. การที่พนักงานสอบสวนสามารถโยกย้ายสลับไปมาระหว่างหน่วยงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ ทำให้ขาดการเชื่อมต่อในการทำงานด้านการสอบสวนคดีเศรษฐกิจ และขาดพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความชำนาญและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีทางเศรษฐกิจ

(3) ภารกิจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นภารกิจที่กว้างขวางและหลากหลาย ลำพังเพียงการควบคุมป้องกันปัญหาอาชญากรรมพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ อาชญากรรมที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ชีวิต

และร่างกาย และคดีเล็กน้อยอื่น ๆ ก็มีมาก ทำให้รัฐต้องทุ่มเทพทรัพยากรบุคคลไปกับการกำกับการดำเนินการดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นการที่อาชญากรรมพิเศษเป็นอาชญากรรมที่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้กระทำความผิดมักเป็นผู้มีอิทธิพล ทำให้มีการใช้อิทธิพลภายนอกไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลทางการเงินหรืออิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่งผลให้การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนถูกบิดเบือนไป จึงมีการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นเพื่อปฏิบัติภารกิจในการป้องกันและปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมพิเศษบางอย่างที่มีทิศทางที่ชัดเจน ส่งผลต่อการลดและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ทำให้สังคมได้รับการป้องกันให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยที่

1) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้องหลากหลายสาขาอาชีพ ได้แก่ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงิน การบัญชี คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ทำให้สามารถมีความรู้เท่าทันผู้กระทำความผิด สถานภาพ และแนวโน้มของอาชญากรรมพิเศษ

2) การสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการสอบสวน ทั้งนี้ โดยการที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถปฏิบัติหน้าที่การสอบสวนได้อย่างต่อเนื่องมีความก้าวหน้าในสายงานโดยไม่มีการโยกย้ายข้ามสายงาน

3) การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาบริหารงานบุคคลพนักงานสอบสวนคดีพิเศษการมีหลักประกันความมั่นคงและความเป็นอิสระในวิชาชีพ ทั้งนี้ โดยเพื่อมิให้มีการโยกย้ายพนักงานสอบสวนคดีพิเศษโดยไม่ชอบ

4) การมีเงินเดือนและค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมอย่างมีเกียรติเพื่อที่จะได้ไม่ต้องมีการใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์ในทางไม่สุจริต

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ หรือ DSI สังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาที่มีลักษณะพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ในคดีพิเศษ 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 คดีความผิดอาญา

ตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 (ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1)) และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ คณะกรรมการคดีพิเศษ หรือที่เรียกโดยย่อว่า กคพ. ซึ่งรายละเอียดของลักษณะการ กระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด ซึ่งปัจจุบันได้มีการกำหนดรายละเอียดของลักษณะของ การกระทำความผิดตามประกาศ กคพ. เรื่อง การกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการ กระทำความผิดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มีทั้งสิ้น 25 ประเภทคดีความผิด ซึ่งคดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและ สอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 นี้และกำหนดใน กฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ กคพ. โดยคดีความผิดอาญาตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- 1) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อนจำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนและ สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ
- 2) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบ เรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจ หรือการคลังของประเทศ
- 3) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือ
- 4) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือ ผู้สนับสนุน

ทั้งนี้ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด ประเภทคดีความผิดประเภทแรก เช่น คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า คดีความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชน จำกัด เป็นต้น

คดีพิเศษประเภทที่ 2 คือ คดีความผิดอาญาอื่นนอกจากความผิดดังกล่าว ข้างต้นตามที่ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมด ที่มีอยู่ให้เป็นคดีพิเศษ ซึ่งกระบวนการสอบสวนคดีพิเศษของพนักงานสอบสวนคดี

พิเศษ (DSI) ก็เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ ทำหน้าที่เหมือนพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวน การสอบสวน การจับกุม คမ်း หรือการสรุปสำนวนเพื่อเสนอต่อพนักงานอัยการ ต่างกันเพียงว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) มีอำนาจดำเนินการเฉพาะในความผิด 2 ประเภทตามที่กล่าวไว้ข้างต้น

การกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ไม่ได้ถูกระบุไว้เป็นความผิดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 (ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1)) แต่การกระทำความผิดอาญาในคดีฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก หากมีการเสนอเรื่องให้ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่ให้เป็นคดีพิเศษ ความผิดอาญาในคดีฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ดังกล่าวก็อาจอยู่ในอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้เช่นเดียวกัน ในปัจจุบันไม่ปรากฏว่า มีการเสนอเรื่องให้ กคพ. พิจารณาเพื่อมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่ให้เป็นคดีพิเศษแต่อย่างใด

กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นบุคคลที่พบการกระทำความผิดทางอาญาในคดีฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ได้ก่อนพนักงานสอบสวนสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กล่าวคือ เมื่อมีผู้ร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลาง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องเข้าร่วม ในกระบวนการพิจารณาของศาล คอยให้ความช่วยเหลือแก่ศาลในการประกาศคำสั่งศาลล้มละลายให้ฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ในราชกิจจานุเบกษา แจ้งคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐทั่วประเทศเพื่อทราบ จัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ไปยังบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย และคอยควบคุมการบริหารจัดการของผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ นอกจากนี้เมื่อบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายพบเหตุสงสัยว่าจะเกิดการกระทำความผิดเจ้าหนี้สามารถยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบข้อเท็จจริง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงเป็นบุคคลแรกที่ได้รับทราบเกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ นอกจากนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังเป็นผู้ที่ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานะภาพทางการเงิน

สถานะภาพทางการบริหารจัดการของผู้ทำแผน และผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการของ
ลูกหนี้ รวมถึงขั้นตอนในการบริหารกิจการของลูกหนี้ภายใต้แผนฟื้นฟูกิจการได้มาก
ที่สุด จึงเป็นการสะดวกและง่ายดายเมื่อต้องมีการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงของการ
กระทำความผิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

นอกจากนี้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นกระบวนการที่จะต้องดำเนินต่อไป
ด้วยความรวดเร็ว และต่อเนื่องเพื่อให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ประสบผลสำเร็จ การ
พิจารณาสอบสวนการกระทำความผิดจึงต้องพิจารณาและตัดสินใจด้วยความรวดเร็วไม่
เหมือนการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาทั่วไปที่ต้องทำการสืบสวน และสอบสวน
การกระทำความผิดจากนั้นสรุปสำนวนเพื่อเสนอพนักงานอัยการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง
ต่อศาลและพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งอาจใช้ระยะเวลานาน การที่เจ้าพนักงาน-
พิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายฟื้นฟูกิจการ เมื่อเกิดการกระทำ
ความผิด เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถวิเคราะห์สถานการณ์และปรับข้อเท็จจริง
เข้ากับฐานความผิดอาญาดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 90/80
ถึงมาตรา 90/89 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ด้วยความถูกต้องและรวดเร็ว
เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนความผิดอาญาตามประมวล-
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังที่มาตรา 160 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย
พ.ศ. 2483 บัญญัติให้อำนาจไว้จึงเอื้อประโยชน์แก่ประชาชน สมดังเจตนารมณ์ของ
กฎหมายมากที่สุด แต่เนื่องจากปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาการตีความ และปัญหาในทาง
ปฏิบัติหลายประการ หากมีการแก้ไข เพิ่มเติม และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และ
แนวทางปฏิบัติบางประการจะทำให้การสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
ในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย อีกทั้ง
ไม่ก่อให้เกิดความสับสนของประชาชนหากประสงค์ที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด
ด้วย

2. แนวทางเหมาะสมในการให้อำนาจหน้าที่

ในการสอบสวนการกระทำความผิดอาญา

ในคดีฟ้นฟูกิจการของลูกหนี้

เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ที่มีความเหมาะสมแก่การทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายฟ้นฟูกิจการมากที่สุดดังที่ได้วิเคราะห์มาในเบื้องต้นแล้ว การที่มาตรา 160 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนจึงเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างสมบูรณ์ที่สุด แม้ว่าในทางปฏิบัติปรากฏว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ สำนักฟ้นฟูกิจการของลูกหนี้ กรมบังคับคดี ไม่ได้ทำหน้าที่สอบสวนการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการฟ้นฟูกิจการของลูกหนี้แต่อย่างใด สาเหตุเนื่องจาก เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่งของบังคับคดี และแนวปฏิบัติของสำนักฟ้นฟูกิจการของลูกหนี้

คดีอาญานั้นเริ่มต้นด้วยการมีการกล่าวหาว่าได้มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น โดยผู้กล่าวหาอาจเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดซึ่งเรียกว่า “ผู้เสียหาย” ได้กล่าวหาโดยการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตามซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนี้ได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ หรือเกิดจากการที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดได้ทำการกล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีบุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ได้ ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น แต่การกล่าวโทษอาจจะไม่ประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษก็ได้

ในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ สำนักฟ้นฟูกิจการของลูกหนี้ นั้น เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษจากผู้เสียหายขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการสอบสวนคดีอาญาอันเกี่ยวกับการฟ้นฟูกิจการในฐานะพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดอย่างใด อย่างหนึ่งตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 90/80 ถึงมาตรา 90/90

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ สำนักฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ สังกัดกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรมในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องดำเนินการตามคำร้องนั้นให้เป็นไปตามกฎระเบียบ คำสั่ง ที่กรมบังคับคดีกำหนดขึ้น และคู่มือการปฏิบัติงานของสำนักฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 457/2549 ใช้บังคับแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในกรมบังคับคดีทุกส่วน กำหนดให้เมื่อมีผู้มาร้องทุกข์คดีอาญาต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการสอบสวนและส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ โดยกรมบังคับคดีได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการดำเนินคดีอาญาตามคำสั่งกรมบังคับคดี ในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เชื่อ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่า ได้มีการกระทำความผิดอาญาในส่วนของกรฟื้นฟูกิจการเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพบการกระทำความผิดโดยตนเอง หรือผู้เสียหายได้ชี้แจงหรือให้ข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จัดทำรายงานเสนอหัวหน้ากลุ่มกฎหมายและผู้อำนวยการส่วนกฎหมายตามลำดับ โดยให้ระบุข้อเท็จจริงที่ทราบ พยานหลักฐานและข้อมูลของบุคคลที่มาให้ข้อเท็จจริง และให้ระบุข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด เมื่อหัวหน้ากลุ่มกฎหมายพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีมีมูล ให้เสนอเรื่องต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อพิจารณา หากอธิบดีกรมบังคับคดีเห็นชอบด้วยกับความเห็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมบังคับคดีก็จะมีหนังสือและใบมอบอำนาจให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เจ้าของสำนวนกลาง และหรือ หัวหน้ากลุ่มกฎหมายดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนมีหมายเรียกมายังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อให้ส่งมอบเอกสารหลักฐานอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดี หรือให้ไปให้ถ้อยคำ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการส่งมอบเอกสารหลักฐานดังกล่าวภายในกำหนดระยะเวลา หรือไปให้ถ้อยคำตามวันและเวลาที่พนักงานสอบสวนกำหนด หรือในวันอื่นใดที่ได้นัดหมายไว้กับพนักงานสอบสวน และให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดทำรายงาน เสนอต่อหัวหน้ากลุ่มกฎหมาย เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาล ตลอดระยะเวลาที่ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติตามคำสั่ง และหรือ หมายเรียกของศาล หรือหนังสือเชิญของพนักงานอัยการ โดยเคร่งครัด และให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดทำรายงานเสนอต่อหัวหน้ากลุ่มกฎหมายถึงเรื่องที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ปฏิบัติตามคำสั่ง และ/หรือ

หมายเรียกนั้น ตลอดระยะเวลาที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณา เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
ควรจะประสานงานกับพนักงานอัยการ โจทก์ร่วม (ถ้ามี) เจ้าหนี้/ลูกหนี้ แล้วแต่กรณี
และบุคคลผู้แจ้งข้อมูลการกระทำความผิดแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อให้สามารถ
นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ติดตามผลคดีในชั้น
พนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ และในชั้นศาล และรายงานต่อผู้บังคับบัญชา
ตามลำดับชั้นเป็นระยะ ๆ

จะเห็นได้ว่าในทางปฏิบัติเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พบ เห็น หรือเชื่อว่า มีการ
กระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สังกัด
กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรมพึงต้องปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่งกรมบังคับคดี โดยทำ
การรวบรวมพยานหลักฐานอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญานั้น ๆ และรายงานให้
ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งตามที่เห็นสมควรว่าจะส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี
อาญาต่อบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นหรือไม่ คำสั่งของกรมบังคับคดีที่ให้เจ้าพนักงาน-
พิทักษ์ทรัพย์เพียงทำหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพียงเพื่อเสนอความเห็น
ว่าควรส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนท้องที่ดำเนินคดีอาญาหรือไม่ จึงมีลักษณะเพียงเป็น
เจ้าพนักงานที่มีอำนาจสอบสวนเบื้องต้นเพื่อรวบรวมข้อมูล รายละเอียด ข้อเท็จจริง เพื่อ
เป็นการเริ่มคดีให้แก่พนักงานสอบสวนสำหรับนำไปทำการสอบสวนและดำเนินคดีตาม
อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนต่อไปเท่านั้น โดยจะไม่ทำการสอบสวนคดีอาญาใน
ลักษณะการกำหนดความผิดและโทษของผู้ถูกกล่าวหา ไม่แสวงหาพยานหลักฐานเอง
และไม่เสนอสำนวนการสอบสวนเบื้องต้นของตนต่อพนักงานอัยการโดยตรง เมื่อทำการ
สอบสวนเบื้องต้นเสร็จเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะส่งสำนวนไปให้พนักงานสอบสวน
ทำการสอบสวนอีกครั้งหนึ่ง ก่อนส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ ทำหน้าที่เสมือนเป็น
พนักงานอื่นที่ไม่ได้มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่สอบสวน
ดำเนินคดีอาญาโดยตรง ทั้งที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เองก็มีฐานะเป็นพนักงาน-
สอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจทำการสอบสวนเพื่อ
กำหนดความผิดและโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11)
มีอำนาจแสวงหาพยานหลักฐานโดยการเข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจ ค้นบุคคล
สถานที่ หรือสิ่งของ ยึด อาศัยสิ่งของ ออกหมายเรียกรายงานศาลขอให้ออกหมายจับ

และหมายปล่อยชั่วคราว ในความผิดอาญาที่เกี่ยวกับการล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการดำเนินคดีอาญาตามคำสั่งกรมบังคับคดี จึงเป็นการขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งมีความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและให้อยู่ในฐานะเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อเป็นการคานอำนาจและถ่วงดุลอำนาจการสอบสวนของเจ้าพนักงานอื่นตลอดจนเป็นการคุ้มครองสิทธิและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา

นอกจากนี้การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถรวบรวมข้อมูล รายละเอียด และข้อเท็จจริงรายงานต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นแล้ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าคดีมีมูลและมอบอำนาจให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เจ้าของสำนวนกลางแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเสมือนหนึ่งว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรมซึ่งถือว่าเป็นผู้เสียหาย เมื่อกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรัฐเป็นผู้เสียหายในความผิดที่เกิดขึ้น รัฐสามารถทำการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและส่งเรื่องให้พนักงานอัยการส่งฟ้องคดีต่อศาลได้โดยรัฐไม่จำเป็นต้องร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด เมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีก่อนหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือทนายคดีตามกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลียแล้วพบว่า เมื่อเกิดการกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือทนายคดีจะส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานตำรวจทำหน้าที่ในการสืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิดอาญานั้น ๆ โดยตรง โดยไม่ปรากฏว่ากฎหมายล้มละลายของทั้งสามประเทศจะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือทนายคดีทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เหมือนกฎหมายล้มละลายในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในประเทศไทย ดังนั้น กฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในประเทศไทย จึงเป็นประเทศเดียวที่กำหนดให้อำนาจแก่

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน จึงไม่สามารถนำขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายล้มละลายของประเทศต่าง ๆ ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นมาทำการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางเหมาะสมแก่การให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนคดีอาญาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้

ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อรองรับกับการพัฒนารูปแบบกระบวนการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ คือ จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการเป็นการเฉพาะ และบัญญัติกฎหมายรับรองอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการนี้ให้เพิ่มมากขึ้น โดยมีการระบุให้ชัดเจนไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พร้อมทั้งปรับปรุงกฎ ระเบียบ คำสั่ง และคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ใช้บังคับอยู่ให้สอดคล้องและรองรับกับพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ที่แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นี้ด้วย

จากการศึกษาบทบาทอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เปรียบเทียบกับอำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แล้ว ผู้เขียนเห็นว่า อำนาจสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นอำนาจสอบสวนที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นการเฉพาะเหมือนกันกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ แตกต่างเพียงว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้โดยแจ้งชัดถึงขั้นตอนกระบวนการสอบสวนคดีพิเศษจะต้องดำเนินการอย่างไร ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรนำบทบัญญัติขั้นตอนการสอบสวนคดีพิเศษของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฟื้นฟูกิจการให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในฐานะเป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้อำนาจสอบสวนคดีอาญา

ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและประชาชน ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้อำนาจสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีขอบเขตอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน โดยควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายในมาตรา 160 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยตัดคำว่า “ด้วย” ในตอนท้ายของบทบัญญัติในวรรคแรกออก เป็นดังนี้ มาตรา 160 วรรคหนึ่ง “ในระหว่างดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย ถ้ามีเหตุควรเชื่อได้ว่าลูกหนี้หรือผู้หนึ่งผู้ใดได้กระทำความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” และเพิ่มเติมข้อความว่า “คำสั่งของอธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) เป็นที่สุด” ในตอนท้ายของวรรคสองมาตรา 160 วรรคท้ายใหม่ว่า “ในกรณีที่พนักงานอัยการ มีความเห็นว่าไม่ควรฟ้องซึ่งแย้งกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ส่งสำนวนไปยังอธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) เพื่อส่ง คำสั่งของอธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) เป็นที่สุด” เพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายเป็น มาตรา 160/1 “เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ การดำเนินการเกี่ยวกับหมายเรียกและหมายอาญา การจับ การควบคุม การขัง การค้น หรือการปล่อยชั่วคราว การสืบสวน การสอบสวน การเปรียบเทียบปรับ การส่งมอบคดี และการดำเนินการอื่นเกี่ยวกับคดีอาญาเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

2) ขอบเขตความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านผลกระทบของการกระทำความผิด และประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้อย่างทั่วถึง ในการนี้อาจกำหนดให้กรณีใดต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยก็ได้

3) การสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

เมื่อมีข้อบังคับตามวรรคหนึ่งแล้วให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อบังคับที่กำหนดนั้น ถ้าข้อบังคับดังกล่าว เป็นการกำหนดหน้าที่ในระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่าการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นการดำเนินการของผู้มีอำนาจหน้าที่สืบสวนและสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ความผิดอาญาในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะแตกต่างจากกฎหมายล้มละลายในกรณีที่เป็น การล้มละลายโดยทุจริต ซึ่งรวมความหมายของคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา 12 มาตรา 15 มาตรา 15/1 และมาตรา 15/2 แห่งพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ที่มีมูลหรือที่น่าเชื่อว่ามีจำนวนผู้เสียหายตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป หรือมีจำนวนเงินที่กู้ยืมรวมกันตั้งแต่ยี่สิบล้านบาทขึ้นไปเป็นความผิดที่ระบุไว้เป็นส่วนหนึ่งตามความหมายของคำว่า “บุคคลล้มละลายทุจริต” ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เช่นกัน ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 บัญญัติชัดเจนว่าในความผิดดังกล่าวอยู่ในอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เมื่อเกิดการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ขึ้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ดำเนินการทันที แต่เนื่องจากการเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ การดำเนินการอย่างใด ๆ ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งอาจก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการอาจเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดเคลื่อนย้ายหรือทำลายพยานหลักฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับคดีได้ ผู้เขียนเห็นว่าหากมีการแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดให้สอดคล้องและรองรับบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายในส่วนนี้จะทำให้กฎหมายล้มละลาย

สามารถนำมาใช้บังคับได้อย่างเป็นธรรม และตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรมีการศึกษาวិจัยเรื่องนี้ต่อไป

3. อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ในการสอบสวนการร้องขอฟื้นฟูกิจการ
ของลูกหนี้โดยทุจริต

การร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นั้น ลูกหนี้จะได้รับประโยชน์จากขั้นตอนในการปรับโครงสร้างหนี้เกี่ยวกับระยะเวลาในการพักชำระหนี้ (Automatic Stay) จากเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ (Debt Collection) และผูกมัดมิให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องหรือบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ในคดีแพ่ง หรือฟ้องร้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ทั้งนี้ แม้ว่าความสุจริตของผู้ร้องขอฟื้นฟูกิจการจะไม่ได้เป็นเงื่อนไขตามมาตรา 90/3 และไม่ได้เป็นข้อที่ต้องแสดงให้ปรากฏในคำร้องขอฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/4 แต่มาตรา 90/10 ศาลย่อมมีอำนาจพิจารณาถึงความสุจริตของผู้ร้องขอด้วย สาเหตุก็เนื่องมาจากแนวความคิดที่พยายามป้องกันไม่ให้มีการนำเอา Automatic Stay ไปใช้ในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งความสุจริตในการร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการนั้นมีความสำคัญเช่นเดียวกับหลักทั่วไปที่ว่า การมาศาลต้องมาด้วยมือสะอาด ความสุจริตในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นั้นมีความหมายซ่อนอยู่ในมาตรา 90/10 นั้นเอง แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปบรรดาลูกหนี้หรือผู้ร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้กลับไม่ใช่กิจการที่ประสบปัญหาทางการเงินอย่างแท้จริง แต่ต้องการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ของกฎหมายดังที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น โดยไม่มีผู้ใดร้องต่อศาลว่าการร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่สุจริต สาเหตุเนื่องจากลูกหนี้และบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายร่วมกันปกปิดข้อความจริง เพราะมีการตกลงกันล่วงหน้าถึงผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายจะพึงได้จากแผนฟื้นฟูกิจการภายหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ เช่น ผู้ทำแผนสามารถกำหนดลงในแผนฟื้นฟูกิจการให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายที่มีหนี้ข้างมากได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้กลุ่มอื่น ๆ และบรรดาเจ้าหนี้ที่มีหนี้ข้างมากนี้จะออกเสียงให้แผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ผ่านมติ

ที่ประชุมเจ้าหน้าที่ด้วยมติพิเศษ เป็นผลให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน หรือในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ได้มีหนี้สินกับเจ้าหนี้จริง แต่มีการสร้างหนี้เท็จขึ้น เช่น การให้กรรมการของบริษัทลูกหนี้ทำสัญญากู้ยืมเงินกับบริษัทอันเป็นเท็จ เพื่อสร้างหนี้สินให้มีจำนวนมาก และกลายเป็นบุคคลผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว จากนั้นเมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการก็จะทำแผนจัดกลุ่มในบรรดาเจ้าหนี้เงินกู้ยืมอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และจัดให้เจ้าหนี้กลุ่มนั้นเป็นกลุ่มที่ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนทั้งที่เจ้าหนี้เหล่านั้น ไม่ได้มีหนี้สินกันอยู่จริง และจัดกลุ่มบรรดาเจ้าหนี้รายอื่น เช่น เจ้าหนี้การค้า เจ้าหนี้แรงงาน เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีหนี้ข้างน้อยให้ได้รับชำระหนี้บางส่วน เป็นต้น จึงทำให้ผู้ร้องขอฟื้นฟูกิจการกระทำการแก้ไข ปลอมแปลงเอกสาร สร้างหนี้อันเป็นเท็จ ทำบัญชีเป็นเท็จ ด้วยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่นเพื่อแสดงต่อศาลว่าตนเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว การบิดเบือนบัญชีการเงินของบริษัท หรือการยกย่าย ถ้ายก การแลกเปลี่ยนสินค้า การให้สินบนในวงการธุรกิจ การให้อิทธิพลทางการเงิน โฉก้น้าวให้มีการออกกฎหมายเพื่อให้ตนเองหรือกลุ่มของตนได้รับประโยชน์ การนำเสนอข้อมูลอันเป็นเท็จในการโฆษณา การหลอกลวง ภาษี การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้โดยทุจริตฉ้อฉล ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนเป็นการกระทำความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ แน่แน่นอนว่าหากข้อเท็จจริงของการกระทำความผิดดังกล่าวปรากฏขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ศาลอาจใช้ดุลพินิจไม่อนุญาตให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้โดยเหตุว่าลูกหนี้ไม่สมควรเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ ศาลจะมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของผู้ร้องเสีย นอกจากนี้หากผู้ร้องขอฟื้นฟูกิจการแสดงพยานหลักฐานเพื่อยืนยันคำร้องขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการอันเป็นเท็จในสาระสำคัญ ซึ่งอาจทำให้ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ผู้อื่น หรือประชาชนเสียหาย ผู้นั้นต้องได้รับโทษทางอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการ มาตรา 90/80 และอาจถือได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการขอฟื้นฟูกิจการโดยทุจริตด้วย แต่ถ้าข้อเท็จจริงดังกล่าวปรากฏขึ้นภายหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้วว่าการยืนยันคำร้องขอฟื้นฟูกิจการนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริต ศาลจะมีคำสั่งอย่างไร และผลของการกระทำโดยทุจริตของบุคคลผู้ร้องขอต่อศาลภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการแล้วเป็นอย่างไร เนื่องจากกฎหมายฟื้นฟูกิจการไม่ได้บัญญัติผลของการกระทำไว้เหมือนมาตรา 90/10 และความหมายของการฟื้นฟูกิจการ

โดยทุจริตว่ามีลักษณะอย่างไร จึงเกิดปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมายในการตีความลักษณะของการกระทำความผิดและขอบเขตการสอบสวนทางอาญาว่าด้วยการฟิ้นฟู-กิจการของลูกหนี้โดยทุจริตของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ลักษณะของการกระทำความผิดโดยทุจริตเป็นเช่นไร เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 90/2 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้บัญญัติให้กระบวนพิจารณาส่วนใดที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติในหมวดอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น เมื่อจะต้องพิจารณาถึง “การฟิ้นฟูโดยทุจริต” จึงต้องพิจารณารวมไปกับความหมายของ “บุคคลล้มละลายทุจริต” แม้พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6 จะได้บัญญัติลักษณะของ “การล้มละลายโดยทุจริต” ไว้และให้ความหมายรวมถึงบทกำหนดโทษว่าด้วยกระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟิ้นฟู-กิจการของลูกหนี้ตั้งแต่มาตรา 90/80 ถึงมาตรา 90/90 ด้วย แต่จากการศึกษาพบว่า การบัญญัติคำนิยามความหมายของคำว่า “การล้มละลายโดยทุจริต” โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้วไม่สามารถนำมาใช้รวมกับการนิยามความหมายของการฟิ้นฟูกิจการโดยทุจริตได้ เนื่องจากคำว่า “บุคคลล้มละลายทุจริต” เจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อแสดงว่า ถ้าลูกหนี้กระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายนี้ หรือกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายฐานยกยอกหรือน้อยโกง ซึ่งหมายถึงความผิดที่ลูกหนี้ได้ทำการยกยอกทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือน้อยโกงเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย กฎหมายห้ามมิให้ศาลสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้ หรือสั่งให้ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลาย นั่นก็คือ ลูกหนี้จะไม่มีโอกาสหลุดพ้นจากการล้มละลายไปได้ ซึ่งเป็นการลงโทษลูกหนี้ที่ไม่สุจริตอย่างหนึ่งในทางกฎหมายแพ่ง แต่กฎหมายว่าด้วยการฟิ้นฟูกิจการของลูกหนี้ เป็นการนิยามเพื่อแสดงถึงเหตุไม่สมควรให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนกรฟิ้นฟูกิจการของลูกหนี้ แต่กฎหมายไม่ได้บัญญัติผลของการขอฟิ้นฟูกิจการโดยทุจริตด้วย หากข้อเท็จจริงปรากฏขึ้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องสอบสวนข้อเท็จจริงในเบื้องต้นและรายงานไปยังศาลเพื่อศาลพิจารณามีคำสั่งต่อไป แต่ข้อเท็จจริงคงมีเพียงตามมาตรา 90/67 เพียงมาตราเดียวที่กล่าวถึงการกระทำโดยทุจริต บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้บริหารแผนไม่ดำเนินการตามแผน หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือ

ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือขาดคุณสมบัติของผู้บริหารแผนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง หรือมีเหตุอื่นที่ไม่สมควรเป็นผู้บริหารแผนต่อไป เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานหรือคณะกรรมการเจ้าหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้บริหารของลูกหนี้พ้นจากตำแหน่ง หรือมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร” ซึ่งเป็นบทบัญญัติลงโทษผู้บริหารแผนที่ปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตเท่านั้นที่จะพึงถูกลงโทษโดยปลดจากการเป็นผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผน ซึ่งนอกจากผู้บริหารแผนจะถูกปลดออกจากการเป็นผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ยังอาจต้องโทษทางอาญาหากการกระทำนั้นเข้าลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา 90/84 ด้วย โดยไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กล่าวถึงการกระทำโดยทุจริตของลูกหนี้ บุคคล หรือนิติบุคคลอื่น ๆ ที่กระทำโดยทุจริตดังกล่าวไว้แต่เบื้องต้นแล้ว ดังนั้น การที่จะนิยามความหมายของคำว่า “บุคคลล้มละลายทุจริต” ดีความรวมถึง “การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้โดยทุจริต” ด้วยนั้น ย่อมเป็นปัญหาต่อการวินิจฉัยและตีความการกระทำโดยทุจริตที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลหรือนิติบุคคล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์อันแท้จริงของกฎหมายได้ จากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของคำว่า “ทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วพบว่า ความหมายของคำว่า “ทุจริต” ในทางแพ่งและทางอาญาจะแตกต่างกัน ซึ่งคำว่า “ทุจริต” ในทางอาญาจะเป็นการแสดงถึงเจตนาพิเศษของผู้กระทำความผิดเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ตอบแทนอย่างหนึ่งอย่างใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/1 นิยามความหมายของ “บุคคลฟื้นฟูกิจการ โดยทุจริต” หมายความว่า “ผู้แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ก็ตาม และการกระทำนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นอันเนื่องมาจากการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ การกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้” และบัญญัติถึงผลของการฟื้นฟูกิจการ โดยทุจริตเพิ่มเติมอีกว่า “หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นการกระทำโดยทุจริตไม่ว่าเวลาถ้าศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลายให้มี

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด แต่ถ้าศาลไม่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลายก็ให้มีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ” เป็นต้น

4. การกระทำความผิดหรือหลายกรรม

เป็นความผิดตามกฎหมายหลายบท

จากสถิติการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาต่อศาลล้มละลายกลางทั้งกรณีบุคคลธรรมดาเป็นโจทก์ กรณีนิติบุคคลเป็นโจทก์ และกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ บางคดีจะพบว่าโจทก์ไม่ได้ฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาต่อผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เพียงความผิดเดียว แต่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาในความผิดอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ทำเอกสารหลักฐานปลอมเพื่อขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการ โดยฉ้อฉลต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 171 และการกระทำอีกกรรมหนึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน และเป็นความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร หรือเอกสารราชการ ตามมาตรา 137 มาตรา 264 และมาตรา 265 ตามลำดับ อันเป็นกรณีการกระทำความผิดหรือหลายกรรมเป็นความผิดตามกฎหมายหลายบท จึงมีปัญหาคือจะต้องศึกษาว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานใดจะเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนและเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เมื่ออำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการส่วนหนึ่งอยู่ในอำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แต่อีกบทหนึ่งอยู่ในอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ เมื่อพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 คำสั่งของกรมบังคับคดี ระเบียบและคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในกรณีดังกล่าวไว้

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 บัญญัติไว้ว่า “เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท

ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด” และเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 7 ซึ่งบัญญัติว่า “ในการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย สำหรับการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ให้ศาลล้มละลายรับพิจารณาพิพากษาความผิดบทอื่นไว้ด้วย . . .” ผู้เขียนเห็นว่า ความผิดอาญาตามกฎหมายอื่นที่ผู้กระทำความผิดได้ว่าเป็นความผิดตามกฎหมายเฉพาะซึ่งอาจมีโทษทางอาญาต่ำกว่าโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปที่ได้บัญญัติความผิดไว้กว้าง และเนื่องจากความผิดอาญาส่วนใหญ่เป็นความผิดที่บัญญัติไว้มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพยานเอกสารเป็นสำคัญ ดังนั้น หากศาลพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ และหากผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการพิจารณาโทษทางอาญาที่หนักกว่า บุคคลนั้นจึงควรได้รับความคุ้มครองจากระบวนการยุติธรรมอย่างเต็มที่ เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอย่างครบถ้วน ป้องกันการเกิดความขัดแย้งกัน หรือการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกันหรือถกเถียงกัน และเพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความสับสนว่าจะฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดไปยังหน่วยงานใด ผู้เขียนเห็นว่า จำเป็นต้องกำหนดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนดำเนินคดีอาญาเรื่องนั้นทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียวโดยมีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติอำนาจของศาลล้มละลายกลางตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 โดยพิจารณาจากเจตนาในการกระทำความผิดของผู้กระทำว่า หากผู้กระทำได้ลงมือกระทำความผิดโดยมีเจตนาเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดต่อบุคคลอื่นเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการ แม้จะเป็นการกระทำเดียวแต่ผิดกฎหมายหลายบท เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ควรทำหน้าที่ในการสอบสวนพยานหลักฐานตามความผิดนั้น และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว และเพื่อเป็นการรองรับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 160 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในส่วนนี้ โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติในมาตรา 7

แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542
ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 7 “ศาลล้มละลายมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย

ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อ
กฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ให้
ศาลล้มละลายรับพิจารณาพิพากษาความผิดบทอื่นไว้ด้วย

ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน
ในความผิดเกี่ยวเนื่องกัน และบางกรรมไม่เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย
ศาลล้มละลายจะรับพิจารณาทุกกรรม หรือไม่รับพิจารณาพิพากษาเฉพาะกรรมใดกรรม-
หนึ่งหรือหลายกรรมที่ไม่เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย โดยให้โจทก์แยก
ฟ้องเป็นคดีใหม่ยังศาลที่มีอำนาจก็ได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความสะดวกและเพื่อประโยชน์
แห่งความยุติธรรมเป็นสำคัญ

ก่อนเริ่มต้นสืบพยาน หากจำเลยเห็นว่าการพิจารณาคดีอาญาดำเนินการต่อไป
ในศาลล้มละลายจะไม่สะดวกหรือไม่ได้เป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จำเลย
อาจยื่นคำร้องพร้อมแสดงเหตุผลหรือพยานหลักฐานต่อศาลล้มละลายขอให้แยกฟ้องไป
ยังศาลที่มีอำนาจ เมื่อศาลล้มละลายเห็นสมควรจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องนั้นก็ได้”

ดังนั้น จึงควรเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ใน
มาตรา 160 วรรคสามว่า “ในการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมาย
หลายบท และบทใดบทหนึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและการฟื้นฟู-
กิจการ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจสอบสวนความผิดบทอื่นด้วย

ในความผิดเกี่ยวเนื่องกัน และบางกรรมไม่เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วย
ล้มละลาย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รับเฉพาะกรรมใดกรรมหนึ่งหรือหลายกรรมที่
เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้ และ
บางกรรมไม่เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้
ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนโดยเร่งด่วนก็ได้”

5. การใช้อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนความผิด

อาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตาม

กฎหมายฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้

กฎหมายการฟื้นฟูฟูกิจการให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนในความผิดอันเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้เป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีฟื้นฟูฟูกิจการแล้ว แต่ปัญหาการใช้อำนาจสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หลายประการซึ่งจะต้องดำเนินการแก้ไข

5.1 ความพร้อมของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในฐานะพนักงานสอบสวน

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา รูปลักษณะที่ประชาชนมองเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นลักษณะของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจบังคับคดีเสียเป็นส่วนใหญ่เป็นผลให้ความเกรงกลัวต่ออำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อประชาชนจึงมีน้อยกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการดำเนินคดีอาญาอาจไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร เป็นการลดความเชื่อมั่นต่อประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากกระทำความผิดของบุคคลที่ใช้กระบวนการของกฎหมายฟื้นฟูฟูกิจการมาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดลง แม้ว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะ ไม่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการสอบสวนคดีอาญา เนื่องจากในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจหน้าที่ และความเชี่ยวชาญการทำงานในลักษณะของการควบคุมดูแลการบริหารธุรกิจอันเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สิน ดูแลการดำเนินการของผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผนให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนฟื้นฟูฟูกิจการเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องทำการตรวจสอบความมีอยู่จริงของมูลหนี้ที่เจ้าหนี้นำมาขอรับชำระหนี้เพื่อได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหนี้ที่เจ้าหนี้นำมายื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ แม้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะไม่ได้ทำหน้าที่เป็น

พนักงานสอบสวนความผิดอาญา แต่เมื่อความผิดอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการของลูกหนี้ส่วนใหญ่เป็นความผิดอันเกี่ยวกับพยานเอกสารเป็นสำคัญ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงมีความสามารถที่จะสืบสวนสอบสวนพยานเอกสารซึ่งเป็นหลักฐานแห่งมูลหนี้ที่เจ้าหนีนำมายื่นประกอบคำขอรับชำระหนี้ได้ การสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงตามองค์ประกอบหลักในความผิดอาญาเกี่ยวกับกฎหมายการฟื้นฟูกิจการจึงไม่แตกต่างกับการสอบสวนมูลหนี้ตามคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ เพื่อเป็นการรองรับอำนาจหน้าที่ในฐานะเป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในความผิดอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการของลูกหนี้หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับการฝึกอบรม ให้มีความรู้ความเข้าใจ และกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจสอบสวนคดีอาญาอย่างชัดเจนแล้ว ย่อมทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความสามารถในการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายพื้นฟูกิจการได้สมบูรณ์ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างสูงสุด เป็นผลให้ผู้เสียหายได้รับความเป็นธรรมจากการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ในการพัฒนาบทบาทอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้มีผลสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น จะต้องมีการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้สอดคล้องไปกับการพัฒนาบทบาทอำนาจหน้าที่นั้นด้วย โดยการพัฒนาอื่น ๆ ที่ต้องทำควบคู่ไปกับบทบาทและอำนาจหน้าที่มีดังนี้คือ

- 1) ความรู้ความสามารถของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
- 2) อัตราค่าจ้างของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
- 3) สวัสดิการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ดังนั้น หากกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และมีการจัดโครงสร้าง รูปแบบ ระบบ อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในฐานะพนักงานสอบสวนให้ชัดเจน รวมทั้งการสร้างเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในฐานะพนักงานสอบสวนคดีอาญา โดยคัดสรรบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณสมบัติอย่างน้อย

เป็นผู้สำเร็จเนติบัณฑิตไทย หรือจบนิติศาสตรมหาบัณฑิต มีการอบรมการเป็นพนักงานสอบสวน ก็จะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากกระทำความผิดของบุคคลที่ใช้กระบวนการของกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดได้

ดังนั้น อำนาจสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จึงควรเป็นอำนาจเฉพาะที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม เท่านั้นที่จะเป็นผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนคดีอาญา จึงควรมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและอุปสรรคเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐในการทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาต่อไป

5.2 ความพร้อมด้านอื่น ๆ ของกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

การทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นอกจากจะมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาแล้วยังมีอำนาจจับกุม คမ်းขังผู้ต้องหาในระหว่างรอการประกันตัว หรือระหว่างการขอฝากขังต่อศาล จำเป็นต้องมีสถานที่สำหรับการควบคุมผู้ต้องหา แต่กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ยังไม่มีความพร้อมในการรองรับอำนาจหน้าที่ในฐานะพนักงานสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จึงควรที่กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรมต้องเตรียมความพร้อมด้านอื่น ๆ เพื่อรองรับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หลายประการที่จะต้องดำเนินการ โดยเร่งด่วน ดังนี้

- 1) ความพร้อมด้านการจับกุมตัวผู้กระทำความผิด
- 2) ความพร้อมด้านสถานที่ในการคุมขังผู้ต้องหา
- 3) ความพร้อมด้านการส่งตัวผู้กระทำความผิดไปศาล
- 4) การสร้างระบบเครือข่ายคดีระหว่างเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และ

พนักงานสอบสวน

ทั้งนี้ ในการจัดการความพร้อมด้านอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นรายละเอียดที่ต้องมีการประชุมหารือระหว่างหน่วยงานและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องต่อไป

6. แนวทางเหมาะสมของการจัดตั้งกองคดีอาญา

ในอดีตเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2517 กระทรวงยุติธรรมได้มีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2517 ยกฐานะกองบังคับคดีแพ่งและกองบังคับคดีล้มละลาย จัดตั้งเป็นกรมบังคับคดีขึ้น ทั้งนี้ อาศัยอำนาจตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2518 ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ในกรมบังคับคดีโดยแบ่งเป็น สำนักงานเลขานุการกรม กองคลัง กองยี่ด้ายดและจำหน่ายทรัพย์สิน กองพิทักษ์ทรัพย์ กองจัดการทรัพย์สิน กองดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญา สำนักงานวางทรัพย์ และสำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ภูมิภาคขึ้น

โดยกองดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการกระบวนพิจารณาคดีแพ่งและคดีล้มละลายเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ในฐานะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และทำการสอบสวนการกระทำผิดทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายในฐานะพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ การดำเนินคดีอาญามีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1) ดำเนินการพิจารณาคำร้องอุทธรณ์ คำกล่าวโทษของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลาย หรือคำร้องขอต่าง ๆ ในการบังคับคดี เพื่อดำเนินการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย โดยทำการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานและกระทำการอื่นใดเพื่อทราบความผิดและดำเนินคดีอาญากับบุคคลที่พิจารณาเห็นว่ากระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย รวมทั้งการมีคำสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้อง ตลอดจนพิจารณาเห็นว่าการกระทำผิดอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย รวมทั้งการมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง ตลอดจนพิจารณาปล่อยชั่วคราว ควบคุม หรือขอฝากขังต่อศาล

2) ดำเนินกระบวนพิจารณาชั้นศาลโดยนำพยานหลักฐานแสดงต่อศาลให้เห็นว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินซุกซ่อนอยู่ เพื่อขอให้ศาลออกหมายค้นเพื่อดำเนินคดีกับลูกหนี้และบุคคลอื่นซึ่งกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย

3) ติดตามประสานงานกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา-

ความอาญา หรือกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน จับ คั่น และ
ดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาเกี่ยวกับการล้มละลาย

4) ติดต่อประสานงานกับพนักงานอัยการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ใน
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ร่วมมือและให้ความสะดวกแก่พนักงานอัยการ
ในการดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาตลอดจนการอุทธรณ์ ฎีกา

ดำเนินการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญาต่างจังหวัดตามที่ได้
รับคำขอจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่างจังหวัด หรือที่ได้รับคำสั่งให้ไปดำเนินการและ
ทำการสอบสวน หรือรวบรวมพยานหลักฐานแทนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่างจังหวัด
ซึ่งส่งประเด็นมาให้ช่วยดำเนินการในกรุงเทพมหานคร

จะเห็นได้ว่ากองดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการ
ดำเนินคดีอาญาเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเป็นการระบุถึง
ขอบเขตอำนาจหน้าที่เป็นการเฉพาะได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของ
กฎหมาย แต่ปัจจุบันพบว่ากรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ไม่มีกองดำเนินคดีแพ่งและ
คดีอาญาดังกล่าวแล้ว โดยไม่ปรากฏสาเหตุของการยกเลิกหรือยุบรวมกองดำเนินคดีแพ่ง
และคดีอาญา จึงทำให้ปัจจุบันกรมบังคับคดีไม่มีหน่วยงานเฉพาะคดีอาญาเกี่ยวกับ
กฎหมายล้มละลายเพื่อทำหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับกฎหมาย
ล้มละลายและส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอดีต ซึ่งแนวความคิดในการจัดตั้ง
กองคดีอาญาเพื่อทำหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลายเป็นการ
เฉพาะในกรมบังคับคดีนี้มีผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางด้าน
กฎหมายได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกรณีนี้ไว้ ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงความเห็นของ
ผู้ปฏิบัติงานทางด้านกฎหมายไว้ในบทที่ 4 นั้น โดยมีนายชาติรี โชไชย รองผู้อำนวยการ
สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม เป็นนักกฎหมายเคยปฏิบัติงานในหน้าที่
เจ้าพนักงานบังคับคดีและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมบังคับคดี ได้ให้ความเห็น
เกี่ยวกับเรื่องของการจัดตั้งองค์กรพิเศษในกรมบังคับคดี เพื่อทำหน้าที่ในการสอบสวน
คดีอาญาตามกฎหมายล้มละลายไว้โดยเฉพาะดังนี้ว่า “ทางด้านกรมบังคับคดี ควรเตรียม
ตั้งองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านคดีอาญาโดยตรงขึ้นมา จัดหาเครื่องมือสื่อสาร
สถานที่ปฏิบัติงาน ห้องควบคุมผู้ต้องหา เนื่องจากบางคดีการปล่อยตัวผู้ต้องหาอาจเกิด

ความเสียหาย จึงต้องเตรียมห้องควบคุมไว้ คดีล้มละลายปัจจุบันเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอให้ศาลออกหมายจับไว้หลายเรื่อง แต่ขาดการติดตามผลว่าจับตัวมาแล้วเท่าใด กรณีจับมาเพื่อให้ปากคำแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เมื่อได้ให้ปากคำแล้วต้องเร่งรายงานศาลขอให้เพิกถอนหมายจับ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจหน้าที่สอบสวนคดีอาญาได้อีกช่องทางหนึ่ง ปัจจุบันประชาชนจำนวนมากไม่ทราบว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคดีอาญาดังกล่าว ปัญหาขาดบุคลากร ในระยะเร่งด่วนอาจแก้ไขได้ โดยมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติกรแทน ซึ่งสามารถทำได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มีบทนิยามไว้ประการหนึ่งว่า “เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์” หมายความว่าตลอดถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ปฏิบัติกรแทน” ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นเช่นเดียวกันกับนายชาติรี โชไชย ในการก่อตั้งกองคดีอาญา กรมบังคับคดี จึงจำเป็นต้องมีแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมแก่กระบวนการตามกฎหมายล้มละลาย จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษากระบวนการดำเนินคดีอาญาของเจ้าพนักงานตามกฎหมายพิเศษอื่น ๆ จะเห็นได้ว่า อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มีความใกล้เคียงกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มากที่สุด จึงเห็นควรนำมาเปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางเหมาะสมในการจัดตั้งกองคดีอาญา ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้ จะต้องมีมาตรการรองรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาทั้งในส่วนของคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ด้วย ดังนี้

6.1 การจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการ

พระราชบัญญัติล้มละลายควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ (คกล.) เพื่อทำหน้าที่ เช่น การออกข้อบังคับเพื่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดีอาญาตามกฎหมายล้มละลายและกฎหมายฟื้นฟูกิจการ มีอำนาจเสนอแนะในการออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะความผิด กำหนด

กระบวนการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ การให้ คกล. มีอำนาจออกข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ในคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การตั้งที่ปรึกษาพิเศษ การสอบสวนร่วมหรือมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่เริ่มต้นทำการสอบสวนเพื่อส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ การให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานอื่นมาปฏิบัติหน้าที่ในกรมบังคับคดี และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งนี้ บุคคลซึ่งจะเข้ามาเป็น คกล. จะต้องเป็นบุคคลซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐศาสตร์ การเงินการธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกฎหมายอย่างน้อยด้านละหนึ่งคนเป็นกรรมการ โดยอธิบดีกรมบังคับคดีเป็นกรรมการเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมบังคับคดีจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ โดยมีคำตอบแทนพิเศษในการทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการตามอัตราส่วนที่เหมาะสมด้วย

6.2 โครงสร้างกองคดีอาญา

ในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในกองคดีอาญา ต้องมีขอบเขตโครงสร้างในการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในฐานะพนักงานสอบสวน กองคดีอาญา กรมบังคับคดี โดยโครงสร้างอำนาจหน้าที่ควรมีแนวทางการจัดตั้งกองคดีอาญาทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนอำนวยการ ส่วนนิติการ ส่วนสนับสนุน ส่วนปฏิบัติการ รวมทั้งปรับปรุงรายละเอียดคุณสมบัติเจ้าหน้าที่กองคดีอาญาเพื่อให้ได้บุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

1) กำหนดกรอบภารกิจ บทบาท และอำนาจหน้าที่ที่สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมายในทันทีโดยออกกฎกระทรวงออกมารองรับ เช่น การสืบจับบุคคล การให้ความคุ้มครองและให้ความปลอดภัยแก่พยานและผู้ต้องหาในคดีอาญาสำคัญ การตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาและบังคับโทษปรับ การรับและส่งตัวนักโทษหรือผู้ต้องขังในคดีสำคัญ

2) กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์งบประมาณ และบุคลากร โดยในช่วงแรกอาจกำหนดให้รับโอนบุคลากร ในกรมบังคับ-

คดี โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่ 1 ระดับชำนาญการพิเศษและระดับชำนาญการ ให้รับโอนบุคลากรที่มีประสบการณ์และความชำนาญ กลุ่มที่ 2 ระดับปฏิบัติการให้รับโอนบุคลากรที่มีประสบการณ์และความชำนาญ และเปิดรับสมัครสอบใหม่ โดยกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะสมกับภารกิจและแต่ละส่วนงาน ทั้งนี้ ให้กองการเจ้าหน้าที่หารือกับ คกก. ในเรื่องกำหนดคุณสมบัติ

3) ด้านสถานที่ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ (คกก.) ดำรวจสถานที่ที่เหมาะสม ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และงบประมาณ ให้ กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ดำเนินการจัดหาครุภัณฑ์

ทั้งนี้ รายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดตั้งกองคดีอาญา กรมบังคับคดี เช่น กองคดีอาญาควรมีเจ้าหน้าที่กี่คน และควรแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ในกองคดีอาญา กันอย่างไรนั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรให้มีการศึกษาวิจัยต่อไป

6.3 ความคุ้มครองการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

เนื่องจากในการสั่งการในฐานะพนักงานสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในบางครั้งอาจถูกร้องเรียนจากบุคคลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งของ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ดังที่นายสิรวัตร จันทร์รัฐ (อดีตอธิบดีกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม) เป็นนักกฎหมาย เคยปฏิบัติงานในฐานะเจ้าพนักงานบังคับคดีและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ได้ให้ความเห็นไว้ตอนหนึ่งว่า “... การใช้ดุลพินิจสั่งการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในฐานะพนักงานสอบสวนในบางกรณีอาจถูกฟ้องร้องได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กังวล จึงควรมีมาตรการรองรับเรื่องดังกล่าว” หรือในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดต่อกิจการขนาดใหญ่ เช่น บริษัท ทีพีไอ จำกัด (มหาชน) หรือธุรกิจเกี่ยวกับการสื่อสาร โทรคมนาคม เช่น บริษัท ทีทีแอลซีที จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท ขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด เป็นต้น ซึ่งบริษัทเหล่านี้มีความสำคัญระดับประเทศ ผลของการกระทำความผิดอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคง และสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจในวงกว้างได้ โดยการกระทำความผิดของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาจเป็นไปในรูปแบบที่เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน

ชื่อเสียง ความมีฐานะอันมั่นคง และผลตอบแทนอื่น ๆ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจได้รับผลกระทบจากแรงอิทธิพลทางการเงิน อิทธิพลทางการเมือง หรือด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกรงกลัวไม่กล้าที่จะทำหน้าที่สอบสวนการกระทำความผิดต่อไป ดังนั้น ในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาทประเจ้าพนักงานตามมาตรา 136 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ตามมาตรา 137 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานต่อสู้อหรือขัดขวางเจ้าพนักงานตามมาตรา 138 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบก็ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 หรือต้องรับผิดชอบในความผิดต่อเจ้าพนักงานอันเป็นการคุ้มครองและตรวจสอบเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไปในตัวด้วย โดยความผิดที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการประชุมร่วมกับพนักงานอัยการ ฝ่ายคดีล้มละลาย ขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการตั้งแต่เริ่มต้นรับคำร้องทุกข์เป็นต้นไปจนกว่าจะส่งสำนวนเสนอศาล ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสำนวนคดี เนื่องจากพนักงานอัยการได้รับทราบถึงที่มาของการกระทำความผิดตั้งแต่เริ่มต้นยังผลให้เกิดความยุติธรรมอย่างสูงสุดต่อคู่ความทุกฝ่าย ทั้งนี้ยังเป็นการลดแรงอิทธิพลจากทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดี ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจต้องเข้าร่วมกับพนักงานอัยการในระหว่างการศึกษาของศาลก็ต่อเมื่อได้รับการร้องขอจากพนักงานอัยการ หรือศาลแล้วแต่กรณี

ส่วนในเรื่องการกำหนดกฎ ระเบียบ และแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในฐานะพนักงานสอบสวนคดีอาญา การจัดรูปแบบของการดำเนินกระบวนการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนซึ่งอาจเป็นในฐานะพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ การเสนอเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นควรเป็นลักษณะใด ซึ่งสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอย่างยิ่งนั่นคือ การให้ความเป็นธรรม สะดวก และรวดเร็วแก่

ประชาชนผู้ได้รับความเสียหาย และประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการศึกษา และวิจัยในรายละเอียดเชิงประจักษ์เพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและทำให้กระบวนการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีประสิทธิภาพ มีระเบียบ แบบแผนมากยิ่งขึ้น รวมถึงกำหนดวิธีการที่จะนำเสนอให้ศาลได้เห็นว่าลูกหนี้จะขอฟื้นฟูกิจการอย่างจริงจัง และเพิ่มบทลงโทษกรณีที่ลูกหนี้ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต